

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra politologie a evropských studií

Jaroslav Murzov

Analýza komunikace českých politiků na sociálních sítích z hlediska destruktivní polarizace

Analysis of communication of Czech politicians on social media in terms of destructive polarization

Bakalářská diplomová práce

Vedoucí práce: Mgr. Daniela Ostrá, Ph.D.

Olomouc 2025

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci vypracoval samostatně pod odborným dohledem vedoucího práce a uvedl jsem v ní všechny použité podklady a literaturu.

V Olomouci dne.

Podpis

Poděkování

Rád bych touto cestou vyjádřil své upřímné poděkování vedoucí mé bakalářské práce, za cenné rady, odborné vedení a trpělivost, které mi během celé doby psaní práce poskytla. Velmi si vážím jejích podnětných připomínek a vstřícného přístupu, které významně přispěly k úspěšnému dokončení této práce.

Obsah

Úvod.....	1
1 Teoretická část.....	4
1.1 Sociální sítě v politickém kontextu: současný stav výzkumu.....	4
1.2 Politická polarizace.....	7
1.2.1 Afektivní a ideologická polarizace.....	8
1.2.2 Destruktivní (škodlivá) polarizace	9
1.2.2.1 Symptomy destruktivní polarizace.....	10
2 Metodologická část	12
2.1 Kritická diskurzivní analýza	12
2.1.1 Diskurzivně-historický přístup	15
3 Analytická část	17
3.1 Propojení teorie s metodologií.....	17
3.2 Ivan David.....	19
3.3 Filip Turek.....	26
3.4 Klára Dostálová	31
3.5 Kateřina Konečná.....	34
Závěr	41
Abstrakt	42
Prameny a literatura	43
Literatura.....	43
Prameny	45

Úvod

Daná práce se zaměřuje na politickou komunikaci na sociálních sítích. Jejím cílem je zevrubně analyzovat příspěvky vybraných politiků na přítomnost symptomů destruktivní (škodlivé) polarizace. Symptomy destruktivní polarizace budou nahlíženy skrze normativní metodu výzkumu, jíž bude Diskurzivně-historický přístup, s jehož pomocí budou příspěvky analyzovány s ohledem na jemné nuance a implicitní významy, což umožní přesnější interpretaci příspěvku pro následnou jednodušší identifikaci symptomů destruktivní polarizace. Pro přesnější definici cíle této práce jsem stanovil výzkumnou otázku, jež zní: *Vykazují nejpobulárnější příspěvky (za stanovený časový úsek) vybraných politických aktérů na sociálních sítích symptomy destruktivní polarizace? A také podotázku: Pokud ano, jaké společné rétorické postupy lze v jejich diskurzivních strategiích identifikovat?*

Témata sociálních sítí a politické polarizace jsou s postupem času a s rozvojem nových technologií stále více diskutovanými mezi odbornou veřejností. Za poslední cca 10 let se každoročně jedná o deset a více odborných publikací zkoumajících vztah těchto dvou témat ([Kubin & Sikorski, 2021](#)). Role sociálních sítí (nejen) v politickém diskurzu s postupem času exponenciálně roste a můžeme předpokládat, že tento trend bude v příštích letech patrně pokračovat. Za rok 2024 z výzkumů [ČSÚ \(2024\)](#) například vyplývá, že celkově 63,3 % obyvatel ČR starších 16 let (včetně tohoto věku) aktivně používá sociální sítě. Přičemž ještě v roce 2020 bylo dané číslo téměř o deset procent nižší. Další statistický údaj nasvědčující pravděpodobnost mé myšlenky vyplývá z výzkumu zaměřujícího se na dobu používání sociálních sítí na telefonu u adolescentů (13-17 let). Z něj můžeme vyčíst, že soc. sítě byly mezi všemi jinými aktivitami na mobilu používány nejčastěji, a to v průměru 74 minut denně ([Blahošová et al., 2023](#)). Tento údaj nám může poskytnout podklad pro předpoklad, že v příštích letech bude role soc. sítí v životech (plnoletých) občanů pravděpodobně nadále vzrůstat.

Spojit téma sociálních sítí s politickou polarizací jsem se rozhodl za účelem lépe porozumět jejich vzájemnému vztahu. Politická polarizace je obecně v odborné literatuře chápána jako stav, při kterém se společnost či politické spektrum štěpí na výrazně vymezené a vzájemně antagonistické skupiny, přičemž dochází k oslabování středového proudu, erozi konstruktivní komunikace, vyprázdnění a banalizaci obsahu politických výpovědí a nárůstu vzájemné nedůvěry ([Somer, McCoy, & Luke, 2021](#)). Zatímco určitá míra polarizace může být přirozenou součástí pluralitní demokracie, destruktivní polarizace překračuje hranice zdravého politického soupeření a vede k rozpadu společenské soudržnosti, radikalizaci názorů a oslabování demokratických institucí. Sociální sítě v tomto procesu hrají klíčovou roli – jednak tím, že umožňují rychlé šíření emocionálně zabarveného a konfliktního obsahu, jednak díky algoritmům, které uživatelům mohou cíleně a automaticky nabízet ideově vyhraněné informace, a tím posilovat právě onu politickou polarizaci. Studie například ukazují, že příspěvky o politických oponentech, generují vyšší míru interakce (např. likes, sdílení), což platformy nevědomky motivuje k jejich dalšímu šíření ([Rathje, Van Bavel, & van der Linden, 2021](#)).

Pro výzkum destruktivní polarizace v souvislosti se sociálními sítěmi a politickou komunikací na nich jsem zvolil tři platformy sociálních sítí, a sice TikTok, Instagram a Facebook. Z časového hlediska jsem vybral období horké fáze kampaně před volbami do Evropského parlamentu. Konkrétně se jedná o dny: 19. 5. – 8. 6. 2024. Sledovaní aktéři jsou

čeští politici a političky, kteří kandidovali do EP, byli v těchto volbách nakonec úspěšní a skončili na prvním místě na kandidátní listině své strany. Pro ještě užší výběr jsou zvoleni ti aktéři, kteří v době předvolební kampaně byli členy politických stran, jež se nepodílely na vládnutí v zemi, a to jednak z důvodu udržet přiměřený rozsah práce, jednak z důvodu mého předpokladu větší vyhraněnosti politické komunikace právě u těchto jedinců. Důvodem, proč do analýzy nebyly zahrnuty také příspěvky úspěšných kandidátů, jež byli členy vládních stran, bylo předběžné zhodnocení příspěvků těchto kandidátů, jež se v převážné většině nepoddávaly Diskurzivně-historickému přístupu ve smyslu potenciální přínosnosti analýzy a nejevily náznaky symptomů destruktivní polarizace. Jsem si vědom jisté subjektivity daného rozhodnutí, ovšem odvolávám se v tomto ohledu na normativní charakter metodologie dané práce, již je Diskurzivně-historický přístup. Pomocí Diskurzivně-historického přístupu v rámci Kritické diskurzivní analýzy budu v jednotlivých příspěvcích hledat a identifikovat takové rysy vyjádření, které se mohou na první pohled zdát jako bezproblémové či neutrální, a následně na nich znázorňovat jejich ideologické zabarvení, implicitní významy, argumentační chyby, jejich normativně-legitimizační charakter atd.

Za stěžejní zdroj své práce považuji především odbornou studii *Destructive polarization in digital communication contexts: a critical review and conceptual framework*, která poskytuje komplexní analýzu fenoménu destruktivní polarizace v digitálním prostředí. Autoři se v ní snaží identifikovat komunikační praktiky a symptomy, které vedou k podryvání demokracie a veřejné sféry, resp. k polarizaci (a různým jejím druhům/definicím). Článek je publikován v recenzovaném časopise a opírá se o široké spektrum relevantních zdrojů, čímž zajišťuje vysokou odbornou kvalitu. Předností (i v jistém smyslu nevýhodou) textu je jeho aktuálnost, neboť byl publikován teprve před několika měsíci (konec roku 2024). Přínosem studie je zejména návrh konceptuálního rámce vysvětlujícího mechanismy polarizace, který slouží jako teoretický základ pro tuto práci. Limitací je především absence empirického ověření navrženého modelu.

Dalším neméně důležitým textem je článek Martina Reisigla a Ruth Wodak *The Discourse-Historical Approach (DHA)*, Diskurzivně-historický přístup. Tento přístup, zakotvený v tradici kritické diskurzivní analýzy, poskytuje strukturované nástroje pro kritickou analýzu jazyka, jež je nahlížen jako spolutvůrce diskurzů. Jeho hlavním přínosem je schopnost odhalovat ideologické a mocenské aspekty politické komunikace, ale také manipulativní strategie či širší konotace výpovědí. Svým detailním zaměřením na jazyk umožňuje přesněji stanovit hlavní i vedlejší významy výpovědí, které mnohdy mohou zůstat skryty či bez povšimnutí. Výzvou pro aplikaci této metody je zejména potřeba hlubších znalostí souvisejících kontextů a témat, jež jsou komunikovány v analyzovaných textech. Jeho limitací je pak především jeho normativní povaha.

Práce je strukturována do tří hlavních kapitol, které obsahují podkapitoly blíže se vztahující k jejich hlavním tématům. V první kapitole se snažím zmapovat současný výzkum politické polarizace a vyčlenit nejdůležitější koncepty nebo přístupy, které ve studiích na dané téma dnes dominují. Zároveň je první kapitola věnována problematice sociálních médií, a to především v politickém kontextu. Druhá kapitola se zabývá metodologií práce, v níž prezentuji hlavní znaky Kritické diskurzivní analýzy a metodologického přístupu, který z ní vychází společně s definicí rámcového nástroje, který je použit pro analýzu vybraných příspěvků. Ve třetí kapitole se bezprostředně věnuji propojení teoretické části s částí metodologickou, konkrétně

předkládám svůj vlastní přístup k práci s konceptem Destruktivní polarizace a Diskurzivně-historickým přístupem, načež se dále už jenom věnuji analýze a obecně praktické části práce.

1 Teoretická část

1.1 Sociální sítě v politickém kontextu: současný stav výzkumu

Sociální sítě v dnešní době hrají čím dál tím větší roli v životech běžných lidí. Ti na nich mimo jiné čtou zprávy, sledují vyjádření vrcholných politiků své či cizí země, vstupují do politických konfrontací s uživateli s odlišnými názory, přesvědčeními, geografickou polohou, věkem a pohlavím atd. Uživatelé mají díky sociálním sítím také přístup k velkému množství edukativních materiálů a vzhledem k nízkému práhu vstupu do tohoto prostředí (disponování připojením k internetu a elektronickým zařízením, jako je chytrý mobilní telefon) mají bez rozdílu možnost podílet se na spoluutváření tohoto soukromě-veřejného prostoru, sociální sítě lze tedy označit za velmi inkluzivní. Formálně by se mohlo zdát, že dané médium na základě tohoto lakonického výčtu je pro demokracii a občanskou angažovanost v politických otázkách velmi přínosné. Bohužel to neplatí bez výhrad. Sociální sítě od svého vzniku vzbuzují pozornost řady odborníků politických či mediálních věd, kteří je zkoumají například jako jeden z možných faktorů škodlivé politické polarizace či jiných nežádoucích účinků. Za poslední léta lze dokonce mluvit o rapidně rostoucím počtu výzkumů na dané téma, z čehož někteří s jistou rezervovaností vyvozují, že pokud zde existuje takový odborný zájem, pravděpodobně existuje i samotný problém ([Kubin & Sikorski, 2021](#)). Z výzkumu z roku 2016 prováděném na americké veřejnosti například vyplynulo, že 59 % respondentů uvedlo, že interakce na sociálních sítích s lidmi s odlišnými politickými názory v nich vzbuzují stres a frustraci, přičemž 35 % z nich je spíše považuje za zajímavé a poučné. Dále pak 64 % má po online debatách s lidmi opačného politického smýšlení pocit, že společného toho mají ještě méně, než si původně mysleli. Nicméně 29 % naopak odchází s dojmem, že mají více společného, než očekávali ([Duggan & Smith, 2016](#)). Výzkum zaměřující se na České prostředí podal v jistých ohledech podobné výsledky, např. 61 % čtenářů diskuzí a diskutujících na soc. sítích označovalo diskuze, jež sestávaly z názorů, s nimiž názorově nesouhlasili, za alespoň občas stresující a rozčilující, 70 % ovšem zároveň uvedlo, že alespoň občas považovali takové diskuze za zajímavé. Je ale potřeba zmínit, že se zde nejedná pouze o politické diskuze, nýbrž diskuze jako takové. ([Macková, Novotná, Procházková, Macek, & Hrbková, 2021](#)).

Ačkoliv je politická polarizace termínem dosti vágním a mezi odbornou veřejností nejednoznačně definovaným, kde je mnohdy akcentován jeho ambivalentní charakter ve vztahu ke společnosti, neměla by se přesto brát na lehkou váhu. Negativní dopady, které s sebou přináší, mohou vést až k patovým situacím v politickém rozhodování, a v krajním případě i k delegitimaci demokratických institucí, a tím i ohrožení samotného demokratického systému ([Bruns, Choucair, Esau, Svegaard, & Vilkins, 2025](#)). Ve světle politické polarizace se odborníci v rámci sociálních médií zaměřují na takové skutečnosti, jako jsou: absence tzv. gatekeepingu¹ pro politiky, selektivní expozice uživatelů, netransparentnost algoritmů, anonymita uživatelů a specifika přítomnosti v online prostředí, sklony ke generalizaci a binárnímu vnímání politické reality (i ve více stranických systémech), emocionalita ve vyhodnocování politiky atd. ([Alam,](#)

¹ (angl. termín) rozhodování o vpuštění; gatekeeper se nachází v postavení toho, kdo rozhoduje, zda a jak bude skupina a zejm. její komunikační síť integrována a adaptována na vnější prostředí ([Sociologická encyklopedie, 2018](#))

2024; [Bruns, Choucair, Esau, Svegaard, & Vilkins, 2025](#); [Novoa, Echelbarger, Gelman, & Gelman, 2023](#)).

Příchod sociálních sítí umožnil politikům bezprostřední kontakt s veřejností bez nutnosti procházet *gatekeepingem* novinářů. Což ve velké míře politikům rozvázalo ruce, neboť již nemuseli např. čelit nepříjemným dotazům novinářů, alespoň ne v takové míře jako dříve a mohli bezprostředně nastolovat vlastní agendu a efektivněji tvarovat veřejné mínění. V důsledku zde máme situaci, kdy novinářům mnohdy nezbyvá než pouze recyklovat vyjádření, které politici sdíleli na svých sociálních médiích, a tím taky mimo jiné zvyšovat dosah těmto jejich příspěvkům ([Bruns, Choucair, Esau, Svegaard, & Vilkins, 2025](#)). Nebo je zpravodajství nuceno předhánět se v tom, kdo přinese čerstvou zprávu rychleji, a to nejen s konkurenčními mediálními domy, ale především s nespočtem ostatních uživatelů, z nichž kdokoliv může být v dnešní době v jistém (zjednodušeném) smyslu nositelem zpráv pro širokou veřejnost. Amplifikaci příspěvků politiků mimo novináře samozřejmě podporují i samotní uživatelé, kteří příspěvek mohou dokonce kritizovat, ale vzhledem k algoritmické preferenci příspěvků s velkým množstvím interakcí a emocionálním nábojem, může být tímto příspěvek paradoxně ještě více popularizován a rozšiřován ([Bruns, Choucair, Esau, Svegaard, & Vilkins, 2025](#); [Tucker et al., 2018](#)).

Selektivní expozice jsou také hojně diskutované v akademickém prostředí, jež se zaměřuje na výzkum polarizace v souvislosti se sociálními sítěmi. Odbornice a odborníci se například zaměřují na to, jaký vliv má stranické stoupenectví na interpretaci získávaných informací, jedná se o selektivní vystavení či selektivní vyhýbání ([Esau et al., 2024](#)). S tím mimo jiné souvisí tzv. interpretační polarizace spočívající v zásadním rozdílu toho, jak lidé nebo sociální skupiny interpretují události, fakta atd. V tzv. světě post-pravdy se lidé nejen neshodnou na řešeních nějakého problému, ale mnohdy ani na samotné existenci problému, což značně ztěžuje jakoukoli možnost společenského dialogu a tím přispívá ke společenské polarizaci. ([Bruns, Choucair, Esau, Svegaard, & Vilkins, 2025](#)). Z plošného výzkumu studií, které zkoumaly selektivní vystavení informacím odrážejícím postoje a přesvědčení uživatele, vyplynulo, že takovýto přístup skutečně zvyšuje afektivní i ideologickou polarizaci. Zároveň nebyly nalezeny žádné studie, které by tvrdily opak. U selektivního vystavení informacím odporujícím přesvědčením čtenáře není dle existujících výzkumů zcela jasné a jednoznačné, zda takové vystavení zvyšuje úroveň polarizace ([Kubin & Sikorski, 2021](#)). Co se však neselektivní expozice vůči odlišným názorům či názorovým oponentům na soc. sítích týče, z výzkumů vyplývá, že takové situace dle všeho vedou k negativním důsledkům, a to například v podobě odmítavých až nenávistných reakcí, zavržení jakéhokoliv potenciálního dialogu a upevnění (konzervace) vlastních politických postojů a přesvědčení ([Alam, 2024](#)).

Výzkumníci a výzkumnice často poukazují také na to, jak jsou sociální sítě technicky navrženy, a jak *algoritmy*, na nichž fungování těchto platforem stojí, například prioritizují pro uživatele obsah na základě získaných od něj dat. Jedná se o tzv. personalizovaný obsah ([Matz, Appel, & Croll, 2022](#)). V takovém stavu věcí může být uživatel „zahnán“ do prostředí, v němž se mu zobrazují pouze takové příspěvky, které přiléhají a odpovídají jeho přesvědčením a světonázorům. To se pak označuje za tzv. echo chambers (neboli ozvěnové komory). Anebo naopak zobrazují obsah zcela odporující přesvědčením uživatele, takový obsah, u něž je vysoce pravděpodobné, že s uživatelem zarezonuje a vzbudí v něm (nejčastěji negativní) emoci, což v důsledku, jak už bylo řečeno výše, může vést k polarizaci. Výzkumy například ukazují, že

algoritmy, navržené za účelem udržování pozornosti uživatele (především skrze negativní emoce), vedou k efektivnějšímu šíření extrémních vyjádření ([Alam, 2024](#)). Také falešné politické (mimočodem více než kterékoli jiné) zprávy se na soc. sítích šíří mnohem rychleji než ty pravdivé ([Vosoughi, Roy, & Aral, 2018](#)). I zde může hrát roli algoritmické navržení preferující senzacechtivé a negativní příspěvky, které v uživateli vzbuzují emoce a posléze větší potřebu interagovat, a tedy větší angažovanost ([Tucker et al., 2018](#)). V obou případech, ať už se jedná o „ozvěnovou komoru“ či mimovolní expozici negativním příspěvkům, algoritmy potažmo soc. sítě patrně selhávají ve tvorbě prostoru pro konstruktivní veřejnou diskuzi regulovanou psanými i nepsanými pravidly. Odborníci proto volají po mnohem větší transparentnosti algoritmů sociálních sítí, které doposud zůstávají z velké části veřejnosti skryté, což znemožňuje případnou regulaci ze strany zákonodárců. Sociální sítě umožňují střet uživatelů s rozdílnými názory, avšak vzhledem k tomu, že online prostředí je člověkem vnímáno odlišným způsobem než to off-line, takové střety bohužel často nepřinášejí možnost konstruktivní výměny jako v demokraticky laděných diskuzích v off-line prostředí. Výzkum naznačuje, že se uživatel při vystupování na soc. sítích cítí mnohem méně zavázán nepsaným pravidlům slušnosti a méně zodpovědný za své chování, což jej činí mnohem otevřenějším v užívání takových forem komunikace, jichž by v off-line prostředí mohl užívat jen stěží ([Brady, & McLoughlin, 2022](#)). Jedná se o tzv. efekt online dezinhibice či rozvolnění zábrán, kdy vnímaná sociální vzdálenost mezi uživateli internetu vede k nedodržování či upozadění občanských norem konverzace a chování na veřejnosti. ([Yarchi, Baden, & Kligler-Vilenchik, 2020](#)). Samotný prostředek, s jehož pomocí na soc. sítích uživatelé vstupují do komunikace, tedy jazyk a obraz, v sobě apriori obsahuje např. vyšší míru depersonalizace či nedostatek sociálních signálů (neverbální komunikace), což ve výsledku ovlivňuje mezilidskou online interakci ([Brady, & McLoughlin, 2022](#)).

Limit slov na Twitteru (dnes X) a důraz na vizuální složku sebe prezentace či prezentace informací na Instagramu, Facebooku nebo TikToku utváří velmi dobrou půdu pro politickou propagaci, která staví na zjednodušení, zkratkách, *generalizacích*, emocích, ... nežli na racionálně důsledné diskuzi o konkrétní problematice. Je ovšem nezbytné zmínit, že podobné vlastnosti byly a jsou spojovány i s mediálními platformami jako je televize či rádio ([Bruns, Choucair, Esau, Svegaard, & Vilkins, 2025](#)). Z vícero výzkumů také vyplývá, že příspěvky obsahující obrázky nebo videa jsou sdíleny častěji než ty obsahující pouze text ([Tucker et al., 2018](#)). Co se onoho zobecňování týče: používání generalizačních tvrzení o politických oponentech, tedy takových tvrzení, které příliš zjednodušují a zobecňují a stojí na základě nekonzistentních důkazů, se prokazatelně podílí například na zvyšování tzv. vnímané polarizace (míra polarizace, jakou člověk subjektivně přisuzuje společnosti; bývá mnohdy větší než skutečná míra polarizace) ([Novoa, Echelbarger, Gelman, & Gelman, 2023](#)). Takováto tendence zobecňovat může v politickém kontextu vyústit ve zkreslené a neúplné pojetí politické reality pol. aktéry, kdy je vnímaná polarizace mnohem větší než ta skutečná. Z výzkumu o americké společnosti například vzešlo, že zatímco při hodnocení generalizačních tvrzení o straně, jejíž byl respondent přívržencem, byl daný respondent méně nakloněn souhlasit s těmito tvrzení, u podobných tvrzení o opoziční straně však danou „obezřetnost“ již neprojevoval. Užívání generalizačních tvrzení také vedlo lidi k upevnění přesvědčení o naprosté rozdílnosti mezi stranami (v USA), kdy, pokud tvrzení, podle nich, platilo pro jednu stranu, nemohlo již platit pro druhou, a to téměř ve všech pol. otázkách, což se mohlo podílet na utváření falešné

vzdálenosti mezi stranami, která neodpovídala realitě ([Novoa, Echelbarger, Gelman, & Gelman, 2023](#)).

Jedna z dalších skutečností, jež se skloňují v souvislosti se soc. sítěmi a politickou komunikací potažmo polarizací, je *vyločení skrze emoce*. Jedná se o stav, kdy místo předkládání reálných návrhů politických kroků vedoucích k řešení společenských problémů, se v politické kampani záměrně komunikuje tvrzení, že volič je k volbě té či oné strany zavázán svou příslušností k určité demografii, sociální a ekonomické vrstvě, etnické skupině atd. To vytváří situaci, kdy případná volba strany, která je voliči identitárně více vzdálená než jiná, bude považována za zradu, stejně tak to poté platí i pro samotné kandidáty, jejichž potenciální jednání s opozičními silami bude v budoucnu, pokud se dostanou k moci, taktéž považováno za zradu a něco nepřipustného. V takovém způsobu vedení kampaní je snaha vyřadit částečně nelояální či více moderované/centristické voličstvo. Dalším potenciálně polarizačním faktorem v politických kampaních je notoricky známá negativní kampaň, v níž nejde o snahu představit vlastní řešení problému, které by bylo otevřené kritice a diskuzi, ale spíše o úsilí očernit politické oponenty nebo je zdiskreditovat. Cílem je vyvolat dojem, že jejich návrhy nelze považovat za rovnocenné vlastním, a tím eliminovat potřebu kritického hodnocení a srovnání různých řešení ([Bruns, Choucair, Esau, Svegaard, & Vilkins, 2025](#)).

1.2 Politická polarizace

V odborné literatuře k dnešnímu dni existuje mnoho variací a typů polarizace, které výzkumníci ve svých studiích identifikují, což značně ztěžuje práci s ním, neboť neexistuje žádný jasný konsenzus ohledně jeho definice. Polarizace je v mnoha případech výzkumů uváděna bez definice a např. bez jasného rozlišení mezi afektivní a ideologickou polarizací (o nich viz text níže), což značně znesnadňuje vyvozování obecnějších závěrů ([Kubin & Sikorski, 2021](#)). Politická polarizace je studována z různých perspektiv – někteří zkoumají původ polarizace u politických elit, jiní zase u mas, jedni se zaměřují na ideologické rozdíly, druzí argumentují afektivitou (identitární vztažeností), jiní zase poukazují na polarizaci odvíjející se od jednotlivých společenských problémů atd. Objevují se také více psychologicky orientované přístupy, jež se zaměřují na to, jak je tento fenomén vnímán jednotlivými částmi společnosti/jednotlivci a jak se tyto/tito vnímají navzájem ([Esau et al., 2024](#)). Mnozí také argumentují, že polarizace nemusí nutně znamenat něco veskrze negativního. Určitá míra polarizace je z demokratických systémů nevykořenitelná, a dokonce snad pro tyto systémy i produktivní. Ve své práci proto termínem politické polarizace budu rozumět její krajní, destruktivní podobu, kdy je společnost v takovém stavu, v němž různé skupiny zcela odmítají tolerovat existenci postojů jiných skupin a nechtějí s nimi přistoupit na jakýkoliv dialog potažmo konsenzus ([Bruns, Choucair, Esau, Svegaard, & Vilkins, 2025](#)). Vzhledem k praktické problematičnosti práce s termínem politické polarizace a jejími hranicemi je, zdá se, pro výzkumníka nezbytné při jejím výzkumu vycházet z jasných etických pozic např. je dosti problematické v rámci výzkumu demokratické společnosti uvažovat o polarizaci (ve smyslu rovnocenného antagonismu) mezi rasistickými skupinami a skupinami odmítajícími rasismus, neboť první skupina zcela popírá principy systému, v němž probíhá výzkum. Totiž zatímco polarizující jazyk směrem k antidemokratickým, extrémistickým uskupením lze ospravedlnit (nezbytná exkluze), užití stejných prostředků v opačném pořadí už je spíše neospravedlnitelné

[\(Bruns, Choucair, Esau, Svegaard, & Vilkins, 2025\)](#). Taková situace vede k potřebě stanovení míry polarizace, která je pro demokracii ještě únosná, a která už nikoli. Na pomoc nám v této otázce proto přichází koncept destruktivní polarizace, o níž pojednávám níže.

Komparativní studie pokrývající velké množství různých empirických výzkumů zaměřujících se na sociální sítě a politickou polarizaci (v jejich různých projevech) došla k odlišným až protikladným výsledkům. Vyplývají z nich rozdílné závěry, že sociální sítě polarizaci zesilují, nemají na ní žádný efekt, nebo ji v jistých případech dokonce zeslabují. Nicméně se výzkumy v převážné míře shodují v tvrzení, že sociální sítě zintenzivňují/zapřičiňují ideologickou polarizaci, ovšem žádná ze sledovaných a analyzovaných studií nezaměřovala svou pozornost na možný opačný efekt a neprozkoumávala možnosti depolarizace, či absence polarizačního efektu v rámci ideologií. Stejně tak tomu bylo i u afektivní polarizace [\(Kubin & Sikorski, 2021\)](#). Argumenty proti obvinění sociálních sítí z polarizace společnosti mnohdy stojí na uvedení jiných faktorů, které na polarizaci mohou mít vliv (např. tradiční média či ekonomické nerovnosti). Také se uvádí i nepochybně pozitivní přínosy, které spočívají především v demokratizaci veřejné debaty či snaze některých soc. médií s bující polarizací na svých platformách bojovat např. ve formě vysvětlivek od důvěryhodných zdrojů v případě kontroverzních a dezinformačních příspěvků. [\(Alam, 2024\)](#).

1.2.1 Afektivní a ideologická polarizace

Ve výzkumu politické polarizace dnes převážně dominují dva koncepty, jedná se o *ideologickou polarizaci* a *afektivní polarizaci*. Ideologická polarizace spočívá v rozdílnosti politických názorů, postojů, přesvědčení mezi skupinami či jednotlivci ve společnosti. Afektivní polarizace se pak pojí k politické identitě, která se utváří a upevňuje v rámci soc. skupin (např. pol. strany) a je obsažena v míře přívětivosti/nevraživosti k politickým spojencům/oponentům [\(Kubin & Sikorski, 2021\)](#). Afektivní polarizace se vyznačuje zkratkovitými tvrzeními, rozdělením společnosti na „my“ a „oni“, deformací ideologické debaty o přístupech k určitému problému, která se spíše přelévá do obviňování politických oponentů ze zapřičinění daného problému atd. (např. debata o daních se promění v hyperbolu, kdy sociální demokraté jsou prezentováni jako komunisté, nebo debata o sociálním zabezpečení se svede k nevybíravé kritice imigrantů atd.) [\(Bruns, Choucair, Esau, Svegaard, & Vilkins, 2025\)](#). Daná rétorika utvářející konstrukt „my“ vs. „oni“ (posilovaná médii, politiky i samotnými občany) vede či může vést k prohloubení nevráživých postojů mezi skupinami ve společnosti, či v souvislosti se selektivním vystavováním a vyhýbáním informacím/lidem/skupinám, jež jsou vnímány jako nepřátelské, k absenci smysluplného názorového střetu [\(Esau et al., 2024\)](#). Stoupenci afektivní polarizace proto zdůrazňují, že většina veřejnosti nepřemýšlí o stranách prizmatem ideologií, ale prizmatem sociální identity. Afektivní polarizace vzniká pozitivním přístupem k vlastní sociální skupině a současně negativním přístupem k jiným, opozičním skupinám. Proto, jak tvrdí zastánci daného konceptu, v takových stavech hraje větší roli afekce (sociální identita), nikoliv ideologie. [\(Iyengar, Sood, & Lelkes, 2012\)](#). [Iyengar, Sood, & Lelkes \(2012\)](#) danou tezi podkládají výzkumem, který ukázal, že ve srovnání toho, jak lidé hodnotí příznivce, kteří podporují jinou stranu, než kterou podporují oni sami, je jejich hodnocení značně nižší (negativnější) než v případě hodnocení ideologií těchto lidí. Tedy stranická vázanost (demokrat/republikán) vzbuzuje větší afekt a slouží důležitějším konstitutivním prvkem

sociální identity, než ideologická (liberál/konzervativce) vazba. Dále dodávají, že jak neutrální, tak negativní politická propagace (v průběhu kampaní) a vystavení se jí, vede k vyšší afektivní polarizaci (data z USA), upevňuje totiž stranickou identitu a rozvíjí stereotypizaci přívrženců a odpůrců. Jako jedno z možných východisek či řešení problému afektivní polarizace je odborníky uváděna například specifická práce s informacemi. Výzkumy totiž ukazují, že pokud je člověku předkládána informace, která odporuje jeho postojům, ve formě narativu či popisu něčí zkušenosti, je v takovéto formě dotyčným přijímána mnohem vstřícněji, než když je předkládána ve formě statistických údajů či dat, což může vést k lepšímu pochopení druhé strany a potenciálnímu zmírnění afektivní polarizace. ([Tucker et al., 2018](#)).

Co se odborníků pracujících s konceptem ideologické polarizace týče, ti se zaměřují především na rozdíly mezi přesvědčeními ohledně zásadních celospolečenských problémů. [Abramowitz & Saunders \(2008\)](#) na příkladu americké společnosti tvrdí, že ideologická polarizace v zemi exponenciálně roste již několik desetiletí, tvrdí, že se nejedná pouze o vzájemné vzdalování mezi elitou, ale také o značnou polarizaci mezi obyčejným elektorátem. Jako jeden z hlavních prvků ideologického myšlení uvádějí názorovou koherenci, tedy stav, kdy má občan jednotný, soustavný a ukotvený přístup k různorodým společenským problémům. Ta se, jak vyplynulo z jejich analýzy, pojí k úrovni vzdělání jednotlivce. Čím vzdělanější člověk, tím sofistikovanější ideologickou pozici zastává, je však zapotřebí zmínit, že se jedná o korelační vztah. ideologická polarizace také souvisí s mírou angažovanosti elektorátu v politickém dění a informovanosti o politice. Čím angažovanější a aktivnější občané jsou, tím větší míra ideologické polarizace je mezi nimi přítomná. Zároveň čím aktivnější v politickém dění občané jsou, tím konzistentnější jsou jejich názory a jak už bylo řečeno, názorová konzistence/koherence je jedním z hlavních prvků ideologického myšlení. Existují také důkazy, že ideologická polarizace podněcuje růst volební účasti a obecně větší angažovanost elektorátu.

V jedné ze svých aktuálnějších prací [Abramowitz \(2021\)](#) kombinuje afektivní polarizaci s ideologickou a tvrdí, že ta první má nutné základy v té druhé. Jeho hlavním argumentem podepřeným analýzou mnoha výzkumy veřejného mínění v USA je, že afektivní nevráživost vůči politickým soupeřům má v dnešní americké společnosti ideologické kořeny, neboť lidé příklánějící se k liberálnímu pohledu na svět přistupují k většině polarizujících témat/problémů právě z liberálních pozic, kdežto lidé s konzervativním pohledem zase z konzervativních pozic, přičemž z výzkumů vyplývá jasná názorová koherence napříč polarizujícími tématy. Říká, že příčinou nevráživosti či odporu (tedy afektivní polarizace) je především rozpor a neshoda napříč mnoha celospolečenskými problémy zároveň (ideologická polarizace). Jeho další tvrzení poukazuje na fakt, že pevná identifikace liberálů (z různých společenských skupin a vrstev) s demokraty a konzervativců s republikány, když se jedná o pozitivní/negativní hodnocení lídrů stran a stran samotných, jasně nasvědčuje ideologickým základům afektivní polarizace.

1.2.2 Destruktivní (škodlivá) polarizace

Ve své práci se budu opírat především o tzv. *destruktivní* či *vysoce škodlivou polarizaci*, a to s ohledem na již výše prezentované koncepty. Destruktivní polarizace se objevuje v takovém stavu společnosti, v němž si sociální skupiny utvořily exkluzivní identitu, a v němž již nejsou schopny dosáhnout shody ohledně povahy běžných pravidel demokratického dialogu. Destruktivní polarizace není další formou nebo typem politické polarizace, nýbrž slouží jako

ohraničení, demarkační linie mezi normální, únosnou polarizací a vysoce škodlivou polarizací, která může mít velmi negativní vliv na politickou komunikaci a potažmo samotné demokratické zřízení. Daný přístup je zvolen proto, že zdaleka ne ve všech pojetích pol. polarizace se tomuto fenoménu přisuzují negativní konotace. Polarizace nemusí být vždy negativní, někteří výzkumníci argumentují, že demokracie nestojí pouze na konsenzu, ale že podobnou měrou potřebuje pro svou (kvalitní) existenci názorový střet, který mnohdy nevyhnutelně vyúsťuje v polarizaci, čímž například mobilizuje občanskou společnost, která se v důsledku může stavět na obranu demokracie (např. proti oligarchizaci) či svou činností dosahovat větší demokratizace (transformace autoritářských prvků systému). Hlavní otázkou výzkumu polarizace je proto její extrémní forma, která může být pro demokratickou komunikaci škodlivá či zcela existenčně nebezpečná, jinými slovy – destruktivní ([Esau et al., 2024](#)).

Škodlivá (destruktivní) polarizace je založena na společenském rámci, ve kterém dominuje jedna jediná dělicí linie, která spočívá v rozdělení „my“ vs. „oni“. Je to společenský stav, v němž se různorodost a provázanost zájmů a identit postupně soustřeďuje kolem jediné dimenze, a v němž lidé více tendují k vnímání politiky a společnosti skrze ono prizma „my“ a „oni“ ([McCoy & Somer, 2018](#)). Destruktivní polarizace může vést k větší míře autokratizace systému, a to z důvodu tendence v takovém prostředí existenciální hrozby užívat prostředky, které přesahují demokratické pravomoci. Společnost je při této vysoké míře polarizace rozdělena na dva tábory, kdy jedna strana vnímá tu druhou jako hrozbu pro samotný způsob žití, který doposud vedla, což ji podněcuje k užívání tvrdších nástrojů ve snaze obránit vlastní zájmy, které však, jak již bylo zmíněno, mohou překračovat hranici demokratičnosti ([Somer, McCoy, & Luke, 2021](#)).

1.2.2.1 Symptomy destruktivní polarizace

Jako hlavní identifikátor destruktivní polarizace v politické komunikaci mi poslouží seznam jejích pěti ústředních symptomů, které předkládají [Esau et al. \(2024\)](#), jedná se o:

a. Rozpad komunikace

Vyznačuje se především absencí konfrontace vlastních názorů a přesvědčení, která je nezbytná pro funkční veřejnou sféru. Je argumentováno, že jednou z možných příčin rozpadu komunikace (v souvislosti se soc. sítěmi) může být selektivní vystavování či vyhýbání určitým informacím/nosičům informací atd. Větší uzavírání do skupin a odmítání konfrontace svých přesvědčení sdílených v rámci skupiny, způsobuje erozi (politické) komunikace. Ovšem i konfrontace rozdílných názorů konkrétně na soc. sítích může vést k podobné erozi a k větší polarizaci, jak už bylo řečeno výše v této práci.

b. Diskreditace a odmítání/zavrhování informací

Daný symptom se vyznačuje kategorickým přístupem ke všem zdrojům informací, jejichž původ je mimo vlastní sociální skupinu, a jež neodpovídají ideologii, identitě či hodnotám toho, kdo informaci zpracovává. Takový přístup odmítá legitimitu informací „od těch druhých“, přičemž dané odmítnutí stojí právě na neoddělitelné vazbě mezi informací a jejím nositelem. Daný přístup vystihuje jeden z argumentačních faulů: tzv. argument ad hominem, kdy místo zaměření na obsah argumentu probíhá přenesení pozornosti na osobnost toho, kdo daný argument předkládá.

c. Eroze komplexity

Člověk si v pluralitním prostředí obvykle utváří skrze komunikaci s dalšími lidmi mnoho různých identit a může zároveň zastávat vícero ideologických pozic, či dokonce vzájemně odporujících ideologických pozic. Eroze komplexity však popisuje stav, kdy se jedinec uchyluje k binárnímu, jednodimenzionálnímu pohledu na politickou realitu, kdy svou identitu a svá přesvědčení utváří na základě binární negace. To pak může vést k vytvoření dvou (zdánlivě sjednocených) opozičních bloků ve společnosti plných jak vzájemné afektivní, tak ideologické polarizace.

d. Amplifikace krajních hlasů

Pozornost médií zaměřená na jedince či skupiny s radikálními názory může zesilovat a zvětšovat dosah těchto postojů. Stejně tak algoritmy sociálních sítí a sociální sítě jako takové mohou jednak amplifikovat extrémní názory, jednak poskytovat prostor jejich sdílení z důvodu slabé nebo žádné moderace obsahu. Začlenění extrémních hlasů do mainstreamové veřejné debaty může vést např. k relativizaci vědeckých poznatků, jelikož samotná přítomnost těchto hlasů v diskurzivním prostoru implicitně sugeruje rovnocennost s odbornými stanovisky. Přílišná orientace médií (např. z důvodu snahy o větší dosahy a tím pádem větší komerční zisky) na extrémní hlasy může působit negativně na hlasy umírněné, které mohou postupně ztrácet pocit, že jsou stále relevantní či dostatečně reprezentovány. Tento symptom může posilovat zejména vnímanou polarizaci, která vůbec nemusí odpovídat té skutečné, a to například z toho důvodu, že jsou uživatelé (v případě soc. sítí) komunikující tyto extrémní názory často nejvíce aktivní, i přesto, že počet takovýchto uživatelů nemusí být vůbec veliký. Nebo jsou tito uživatelé a narativy, které komunikují, zviditelňováni uživateli umírněnými např. prostřednictvím vyjádření nesouhlasu, čímž ovšem také dochází k šíření potažmo mainstreamizaci těchto krajních hlasů.

e. Vyloučení skrze emoce

Poslední dobou se výzkum polarizace v politických vědách či mediálních studiích ubírá spíše směrem k afektům a emocím. Koncept tzv. afektivní polarizace nám mimo jiné například říká, že problém nastává v případě, kdy odpor mezi sociálními skupinami je založený spíše na emocích vůči "druhým" (ostatním skupinám) než na samotných politických problémech. To následně může vést k vyloučení jednotlivců či skupin ze sociálních interakcí, a to pouze na základě emocí, které vzbuzují u příslušníků opačných skupin. Patří sem také politická komunikace zaměřená na šíření strachu a nejistoty.

Přičemž autoři a autorky daného výčtu tvrdí, že postačující podmínkou pro konstatování přítomnosti destruktivní polarizace je identifikace alespoň jednoho symptomu v jasně vyhraněné podobě, a to z toho důvodu, že jsou všechny mezi sebou propojené a v blízkém vztahu čili že přítomnost jednoho symptomu bude pravděpodobně vést k výskytu ostatních.

Tendenci destruktivní polarizace je zřejmě možné zvrátit pomocí konceptů *transformativní repolarizace* nebo *aktivní depolarizace*. První nástroj spočívá v inovativní politické komunikaci, která staví na nových narativech, emocích, symbolech, mobilizačních metodách, ... Druhým nástrojem, skrze nějž je možné dosáhnout zpomalení či zastavení úpadku demokracie a autokratizace systému, je přístup vycházející ze snahy zrelativizovat prvotní

štěpící linie, jež byly využity k polarizaci ve výchozí situaci. Společně s onou relativizací musí probíhat převedení pozornosti a důrazu na pozitivní (většinou ne-ideologická) témata, jež prochází napříč společnostmi a také značná simplifikace politické komunikace (užití symbolů lásky, naděje atd.) Jako příklad, který odráží tyto přístupy, autoři uvádí komunální volby v Turecku a Maďarsku v roce 2019, kde opoziční lídři zvítězili po velmi dlouhé době právě díky takto specifické změně přístupu v politické komunikaci. ([Somer, McCoy, & Luke, 2021](#)).

2 Metodologická část

V této práci, v níž budu analyzovat výpovědi politiků v příspěvcích na sociálních sítích, jsem jako hlavní metodu výzkumu zvolil Critical Discourse Analysis (dále jen CDA) neboli Kritická diskurzivní analýza. Jedná se především o kvalitativní přístup ve výzkumu. CDA jako taková obsahuje mnoho různých proudů a přístupů, já budu vycházet především z tzv. Discourse-Historical Approach (dále jen DHA) neboli Diskurzivně-historický přístup, a to zejména z toho důvodu, že se domnívám, že nejlépe odpovídá předmětu a cílům mého výzkumu. V následujících odstavcích se dané tvrzení pokusím rozvést.

2.1 Kritická diskurzivní analýza

CDA je obecně poměrně těžko definovatelná, pokud bych se o to však přeci jen měl pokusit, vymezil bych ji jako metodu výzkumu zaměřující se především na užití jazyka (a to ve všech jeho podobách – orální, textová, vizuální) v rámci diskurzů a mocenských vztahů. Jazyk je v tomto ohledu chápán jako prostředek k získávání a udržování moci ([Sengul, 2019](#)). Diskurz se badatelé snaží analyzovat především kriticky. Pojem „kriticky“ zde vypovídá o normativním fundamentu metody CDA, jenž spočívá ve zcela explicitním vztahování se k určitým hodnotám ze strany výzkumníka. CDA a potažmo DHA vychází zejména z hodnot demokratičnosti, lidských práv a racionální argumentace, dále by měla taková analýza ctít hodnoty objektivity, transparentnosti, respektu k druhým, upřímnosti atd. ([Sengul, 2019](#)) Výzkumník používající CDA musí explicitně přiznat, že se jedná o akt politické intervence z jeho strany, a že jeho výzkum je nějakým způsobem politicky orientovaný ([Wodak & Meyer, 2009](#)).

Jak jsem již naznačil, jasné vymezení CDA prakticky absentuje, takto tento stav charakterizují jedni z předních představitelů daného „směru“ či jak oni sami preferují CDA označovat: „školy“ ([Wodak & Meyer, 2009](#)):

„Je důležité zdůraznit, že CDA nikdy nebyla a nikdy se nesnažila být nebo poskytovat jednu konkrétní teorii. Ani jedna specifická metodologie není charakteristická pro výzkum v rámci CDA. Naopak, studie v rámci CDA jsou velmi rozmanité, vycházejí z různých teoretických pozadí a jsou zaměřeny na různé typy dat a metodologie.“²

Vzhledem k potížím s jasnou definicí CDA se někteří výzkumníci spíše přiklání k identifikaci společných rysů různých přístupů a metod, jež CDA zastřešuje. Jsou jimi minimálně dva, jedná se o práci s pojmem „diskurz“ a o všeobecný cíl takového výzkumu, jímž je přispění ke společenské emancipaci a osvobození od nespravedlivé dominance, a to skrze racionálně vyargumentovanou kritiku. Proto se také jedná o normativní přístup, který je ukotven

² Jedná se o autorův překlad originálu, který je v angličtině.

v jasné pozici, z níž badatel vychází, a skrze níž nahlíží předmět svého výzkumu ([Martinková, Orságová, & Prokopová, 2014](#)).

Mezi jeden z hlavních záměrů CDA patří snaha o zpochybnění a podkopání toho, co může být považováno za normální, přirozené, to, co je implicitně všeobecně přijímáno a tím v důsledku legitimizováno. Zároveň někteří představitelé CDA tvrdí, že se kritická analýza nemusí vždy nutně týkat něčeho negativního či sociálně-politicky závažného. Jedná se pouze o způsob, který umožňuje nahlížet na realitu s větší mírou pochybnosti a skepse vůči ustáleným normám či jejím zdánlivě neutrálním aspektům ([Wodak & Meyer, 2009](#)). Účelem je odkrývat ideologickou a normativní podstatu konkrétních optik vnímání světa (např. u politiků), které mohou být v některých případech považovány za oproštěné od ideologického rozměru, který je v nich však ve skutečnosti skrytý. Vyjevení a vystavení takové ideologické podstaty kritice, je záměrem této metody ([Sengul, 2019](#)). S tím se také pojí určité vymezení CDA vůči představě o hodnotově neutrálním výzkumu. CDA z podstaty toho, co zkoumá – tedy jazyk, potažmo diskurzy, akcentuje problematičnost takové představy. Každý vědec (včetně badatele využívajícího CDA) se již během svého výzkumu nachází v nějakém sociopolitickém rámci, jinými slovy v určitém diskurzu, s nímž je v recipročním vztahu, co se ovlivnění týče ([Wodak & Meyer, 2009](#)), což se také následně může projevit v samotném výzkumu. V souvislosti s tím se CDA snaží o jistou kritiku striktně pozitivistického (= zdrojem poznání jsou empiricky ověřitelná fakta a vědecké metody) paradigmatu v politických vědách zkoumajících politickou komunikaci, v němž jsou značně upřednostňovány kvantitativní přístupy před kvalitativními. Kvalitativní výzkum, domnívají se odborníci CDA, může být přínosný zejména v otázkách analýzy populismu, rasismu, extrémismu, dezinformací, ... pro svou schopnost rozebrat politickou komunikaci do hloubky s přihlédnutím k rétorickým či lingvistickým specifikám jako jsou metafory, aluze, stereotypy, hyperboly atd., jež mohou být pro kvantitativní metody obtížně uchopitelné. Obecně lze říci, že vědci využívající CDA ve svých výzkumech volají po větší interdisciplinaritě a provázanosti kvalitativních a kvantitativních metod vzhledem k existenci slabých stránek obou těchto přístupů ([Sengul, 2019](#)).

Co se sběru posléze analyzovaných dat týče, není v tom CDA nikterak konzistentní. V rámci této školy neexistují žádná jasně stanovená pravidla pro danou činnost. Takový sběr je spíše charakterizován jako proces, který neustále běží na pozadí výzkumu a potenciálně se v průběhu rozvíjí ([Wodak & Meyer, 2009](#)). Vzorek dat, jež chceme zkoumat, může být poměrně úzký (třeba i jen několik vyjádření politiků), většinou se jedná o taková vyjádření, v nichž jsme pravděpodobně zpozorovali „ideologii v akci“, či taková, která budou pro konkrétně náš výzkum nejpřínosnější ([Sengul, 2019](#)). Lze tedy konstatovat, že se jedná o slabší stránku CDA, která může být napadnutelná a následně čelit nařčením například z tzv. cherry-picking (selektivní výběr dat, které odpovídají vlastním motivům a záměrům). Odpověďmi na tato obvinění mohou být: sebe-reflektivní přístup badatele, jasná a transparentní argumentace ve výběru dat ([Wodak & Meyer, 2009](#)), či diverzifikovaný výběr dat v rámci oblasti výzkumu. V mém případě se bude jednat o analýzu výpovědí politiků napříč politickým spektrem v jasně stanovené časové (předvolební kampaň), prostorové (české prostředí) i formální (konkrétní sociální sítě) hranici. I přes tyto pokusy vyhnout se subjektivitě v jakékoli podobě co možná nejvíce, si jsem vědom potenciální neúmyslné předpojatosti obsažené ve svém výzkumu. Nicméně CDA si ani neklade za cíl, neboť si je již předem vědoma nerealizovatelnosti tohoto

počinání, dosažení plné objektivitu, už jen z toho důvodu, že vychází vždy z jasných normativních principů (Wodak & Meyer, 2009).

Před tím, než se zaměříme podrobněji na přístup, který budu ve svém výzkumu aplikovat, tedy výše zmíněný DHA, pokusím se vysvětlit hlavní pojmy, jimiž budu muset v našem textu nevyhnutelně operovat. Jedná se o pojmy „moc“, „ideologie“ a „diskurz“. Tyto termíny si každý přístup v rámci CDA definuje rozdílně, já v jejich vymezení budu vycházet rovnou z tradice DHA.

Podle slov Wodak a Meyera (2009) je pojem „moci“ jedním z klíčových pro CDA, neboť úzce souvisí s tím, jakým způsobem je sociální realita konstituována neboli jakým způsobem je (re)produkován status quo. Rozlišují celkem tři přístupy k moci. 1) Moc jako výsledek specifických zdrojů jednotlivce. 2) Moc jako specifický atribut sociálních interakcí. 3) Moc jako systematický a konstitutivní rys společnosti. Právě třetí přístup je ve většině případů integrován ve výzkumech CDA a můj případ nebude výjimkou. Nejedná se tedy o zaměření na individuální zdroje moci, nýbrž na její strukturální charakter ve společnosti. Vzhledem k takovému chápání je moc v podstatě „neviditelným“ prvkem ve společnosti, jenž se ovšem projevuje či manifestuje skrze jazyk, který již „viditelný“ a analyzovatelný je. Jazyk nicméně nemá pouze funkci konstitutivní, je taktéž onou sociální realitou podmíněn. Může jednak sloužit jako výraz moci, jednak jako prostředek moc kriticky napadat a hodnotit, v obou případech však bude sociálně vázán. Také je třeba zmínit, že tito autoři staví své vymezení pojmu „moci“ na základech definice od Maxe Webera (2019):

„Moc lze definovat jako každou příležitost v rámci společenského vztahu prosadit svou vlastní vůli i proti odporu, ať už je základem této příležitosti cokoli.“³

Dalším důležitým pojmem je „ideologie“. Ideologie jsou spjaty s mocí, pro níž jsou prostředkem. Mohou tedy být zapojeny jak v udržování či vytváření nových mocenských vztahů, tak ve snaze tyto vztahy měnit. Představitelé DHA, z nichž vycházíme v našem teoretickém základu především, chápou ideologii jako (Reisigl & Wodak, 2009):

„[...] jednostrannou perspektivu či světový názor složený z příbuzných mentálních reprezentací, přesvědčení, názorů, postojů a hodnocení, který je sdílen členy určité sociální skupiny.“⁴

Definovat pojem „diskurz“ není vůbec snadné, obecné pojetí diskurzu z hlediska CDA se opírá především o jazyk a jeho užívání. Diskurz je potom chápán jako sociální praxe, kdy nějaká událost je ve vzájemném působení s institucemi, sociálními strukturami a situacemi, jimiž je rámována (Fairclough and Wodak, 1997).

Co se konkrétně přístupu DHA týče, ten diskurz obsírně vymezuje na základě jeho hlavních vlastností, kterými disponuje. Zde uvádím jejich výčet (Reisigl, 2018):

- Diskurz je sociálně konstituovaný a zároveň konstitutivní
- Vzhledem ke své konstitutivní povaze reprezentuje, vytváří, reprodukuje a mění sociální realitu

³ Jedná se o autorův překlad originálu, který je v angličtině.

⁴ Jedná se o autorův překlad originálu, který je v angličtině.

- Jedná se o komunikační a interakční "makro-jednotku" přesahující jednotlivé jazyk. projevy
- Je složen jak ze skupin textů, konverzací, interakcí atd., tak z jednotek jednání neboli tokenů (jednotlivá slova, symboly, ...)
- Dané diskurzivní jednotky jsou spojeny s makro-tématy, z nichž vyplývají různá diskurzivní témata, podtémata, k obsahu vztažená argumentační schémata, ...
- Diskurzy se nachází v tzv. fields of action (oblastech jednání, např. politické, ekonomické), které tvoří rámec diskurzu
- Na základě tohoto rámce se diskurz stává konstitutivní vůči soc. realitě. Je také součástí tzv. dispozitiv (sít' diskurzů, poznání, moci, ... která je zaměřená na cíl)
- Diskurzy se rozvíjejí v souvislosti se soc. problémy, které podněcují argumentaci. Ta sestává z kognitivních a verbálních vzorců řešení problému, které zastřešují tvrzení o pravdě a/nebo normativní správnosti

2.1.1 Diskurzivně-historický přístup

Domnívám se, že právě DHA je nejvhodnější pro můj výzkum, neboť se zaměřuje na taková témata a s nimi spjaté diskurzy v rámci politické komunikace, která přesně odpovídají záběru, kterému se budu při analýze komunikace politiků na soc. sítích v této práci věnovat. Jedná se např. o témata jako jsou: migrace, životní prostředí a klimatická krize, populismus, politika v rámci EU nebo audiovizuální politická komunikace atd. ([Reisigl, 2018](#)).

Postup analýzy s využitím DHA je následovný ([Martinková, Orságová, & Prokopová, 2014](#)):

- a) Identifikace specifických obsahů nebo témat konkrétního diskurzu
- b) Odhalení diskurzivní strategie
- c) Analýza jazykových prostředků a realizací užitých v komunikaci

Ústředním nástrojem ve výzkumu DHA je souhrn pěti otázek, jež výzkumník pokládá v souvislosti s každou analyzovanou výpovědí, a jimiž se snaží vymezit vlastnosti a znaky daného diskurzu. Ke každé z otázek se vždy pojí tzv. diskurzivní strategie, které dále v textu uvádím zvýrazněné v závorkách. Na základě těchto otázek můžeme zhodnotit, jak jsou ve výpovědi označovány osoby, věci, jevy, události atd. (**nominace**). Jak jsou tyto vyjmenované skutečnosti charakterizovány a hodnoceny, jaké vlastnosti a rysy jsou jím připisovány (**predikace**). Jak vypadá argumentace, která (nejen) tyto charakteristiky ve výpovědi podkládá (**argumentace**). Z jaké pozice jsou ony nominace, predikace a argumentace vyjadřovány (**perspektivizace**). A nakonec v jaké míře intenzity jsou dané výpovědi artikulovány (**intenzifikace nebo zeslabení**) ([Reisigl, 2018](#)).

Podstatnou součástí DHA je zaměření na tzv. *intertextualitu*: zkoumání vzájemné textové provázanosti (odkazy, aluze, citace, parafráze, komentáře, ...). S tím se pojí proces přenosu prvků jednoho textu do jiného, ten je nazýván *rekontextualizací* (umístění textu do nového kontextu) a proces, který jí předchází – *dekontextualizací* (zbavení kontextu). Příkladem mohou posloužit různé způsoby rámování jedné a téže události různými politiky. Vedle intertextuality stojí tzv. *interdiskurzivita*, která znamená vzájemné propojení diskurzů. Téma diskurzu (např. změna klimatu) může vést k dalším tématům jiných diskurzů (např. o ekonomice, energetice atd.) ([Martinková, Orságová, & Prokopová, 2014](#)).

V tomto odstavci se pokusím shrnout hlavní vlastnosti DHA. Jedná se především o interdisciplinární metodu zaměřenou na řešení konkrétních problémů. Klade důraz na propojení teorie a empirických dat. Zkoumá intertextové a interdiskurzivní vztahy, žánry (formy komunikace), situace a bere v potaz historický kontext, což umožňuje rekonstrukci vývoje textů a diskurzů v čase. Nástroje a způsoby analýzy nejsou vždy pevně dané, ale přizpůsobují se konkrétnímu problému. DHA se opírá spíše o „teorie středního dosahu“ (např. diskurzivní strategie) než o „velké teorie“. Klade také důraz na praktickou aplikaci a upotřebitelnost výsledků, které by měly být veřejně dostupné a využitelné pro další výzkum, popřípadě společenskou změnu ([Reisigl & Wodak, 2009](#)).

3 Analytická část

3.1 Propojení teorie s metodologií

Na základě výše představených symptomů destruktivní polarizace, které slouží jako teoretické východisko této práce, budu ve výzkumné části analyzovat způsob, jakým jsou tyto symptomy artikulovány v politickém diskurzu na sociálních sítích. Jedná se o *rozpad komunikace*, *diskreditace informací*, *eroze komplexity*, *amplifikace krajních hlasů* a *vyločení skrze emoce*. Cílem této práce je identifikovat projevy destruktivní polarizace v komunikaci politických aktérů na sociálních sítích, k tomu je zapotřebí zvolit metodologický přístup, který umožní zachytit jemné jazykové a významové nuance jednotlivých výpovědí politiků. Z tohoto důvodu jsem jako metodologický rámec práce zvolil Diskurzivně historický přístup (DHA), který umožňuje analýzu veřejných projevů skrze identifikaci diskurzivních strategií, které jsou ve výpovědi obsaženy: *nominace*, *predikace*, *argumentace*, *perspektivizace* a *intenzifikace/zeslabení*. Na jejich základě je pak možné rozkrýt, jak jsou v diskurzu konstruovány významy, identity, vztahy mezi „námi“ a „nimi“, a jaké hodnoty a emoce jsou s těmito konstrukcemi spojeny.

Právě skrze tyto diskurzivní strategie se budu snažit identifikovat výskyt symptomů destruktivní polarizace, a sice následovně: analýza používaných **nominací** ve výpovědích nám může poskytnou indicie pro identifikaci symptomů jako jsou např. *rozpad komunikace*, *eroze komplexity*, nebo *vyločení skrze emoce*. **Predikace** se bude pojit především s *diskreditací informací* a *erozí komplexity*, ale také *vyločením skrze emoce*. **Argumentace** bude souviset s *diskreditací informací* a *erozí komplexity*. **Perspektivizace** mi umožní nahlédnout všechny symptomy koncentrovaně, především však erozi komplexity. Strategie **intenzifikace/zeslabení** pak bude odpovídat zejména symptomu *vyločení skrze emoce*. Symptom *rozpadu komunikace* pak navíc budu vyhodnocovat na základě formy příspěvku a způsobu editace (např. vystupování jednotlivce bez zahrnutí promluv oponentů) a *amplifikaci krajních hlasů* budu mimo jiné hodnotit na základě dosahů, které příspěvek získal. K tomu, aby se komunikace politika či političky dala označit za destruktivní, postačí přítomnost a identifikace alespoň jednoho symptomu ve vyhraněné podobě. V tomto kritériu vycházím z autorů a autorek, kteří dané symptomy a vůbec destruktivní polarizaci nadefinovali, jak bylo uvedeno v teoretické části.

Ve výběru konkrétních příspěvků jsem se řídil především popularitou (z hlediska počtu interakcí a zhlédnutí/zobrazení) a jejich relevantností. V případě Kláry Dostálové byl zvolen pouze jeden příspěvek, instagramový, a to z důvodu irelevantnosti z hlediska jak dosahů, tak obsahu ostatních příspěvků na jejích jiných soc. sítích. Na Facebooku se její nejpopulárnější příspěvek týkal potenciálního zrušení práva veta pro ČR v rámci EU, neobsahoval však dostatečné množství informací, které by se daly dále rozebírat, jednalo se o velmi krátké a jednoduché video. Ostatní příspěvky na tomto profilu nedosahovaly ani 800 interakcí (až na jeden, který byl duplicitní, a o kterém pojednávám v další větě), proto jsem se rozhodl s žádným z nich dále nepracovat. Příspěvkem s největšími dosahy na TikTokovém profilu byl krátký sestřih z debaty Kláry Dostálové a Danuše Nerudové, který se týkal znalosti překladu slova „confidential“ a opět nenesl žádné hlubší významové konotace, které by byly analyzovatelné. Ostatní příspěvky nedosahovaly ani 600 interakcí (až na jeden, který se však týkal snahy Dostálové předčít Nerudovou ve zpěvu české hymny, jednalo se tedy o obsahově vyprázdněný

příspěvek), proto byly ve výzkumu opět opomenuty. U Filipa Turka nebylo možné čerpat z jeho facebookového profilu, neboť byl v období horké fáze kampaně buďto nepoužívaný, nebo byly příspěvky z daného období posléze smazány. Tři nejvíce populární příspěvky na jeho instagramovém profilu byly obsahově irelevantní pro výzkum, jeden z nich byl o vaření, druhý o mírnění vášní v kontextu nepřijatelného chování ve veřejném prostoru a třetí bezprostředně o volebním dni. Je nutné však zmínit, že hlavní působení Filipa Turka na Instagramu se děje prostřednictvím profilu čítajícího 106 tis. followerů (ke dni 29. 4. 2025): @hranatosť, u nějž je však v popisku uvedeno, že se nejedná o Filipem Turkem spravovaný profil, což bylo podmínkou sběru dat pro daný výzkum. U Ivana Davida nebylo přihlíženo k instagramovému profilu především z důvodu velmi nízkých dosahů příspěvků (57 interakcí čítal nejpopulárnější příspěvek za sledované období). Podobně tomu bylo i u Kateřiny Konečné, ani 900 interakcí nedosahoval její nejvíce populární příspěvek na této platformě s výjimkou jednoho, který byl ovšem duplicitní a je zahrnut ve výzkumu na základě dat z profilu na jiné platformě.

3.2 Ivan David

Facebookový příspěvek Ivana Davida ze dne 20. 5. 2024.

Transkripce příspěvku: „Pokud se jedná o Green Reset, tak to je prostě cílem té komunity vlastníků nadnárodních společností, kteří jsou přesvědčeni o tom, že je tady příliš mnoho lidí, kteří pouze spotřebovávají zdroje, a že k obsluze jejich blahobytu by stačilo mnohem méně lidí, a proto je potřeba dosáhnout zmenšení populace. Takže na tom se pracuje, už tady takové pokusy ve formě například covidu a očkování byly, a byly takové pokusné balónky, bude se na tom pracovat, s tím, že se vytvářejí konflikty, například tím, že sem přicházejí lidé kulturně nekompatibilní, kteří nemají zájem se tady jaksi adaptovat na naše podmínky a spolupracovat a být přínosní. I ten Green Deal, protože na něm těžko najít něco racionálního, tomu věří jenom tedy užiteční idioti, že tím, že my v Evropě, kteří se podílíme 8 % na těch lidmi produkováných skleníkových plynech, tak tím, že je snížíme na nulu zlikvidujeme průmysl, zemědělství, tak tím, že zachráníme planetu. Čili je to celá řada procesů, které oni jaksi směřují k tomu, aby se společnost zredukovala.“

Popisek příspěvku: „ Great Reset je projekt radikálního zvratu vývoje společnosti. Ivan David na debatě v Pardubicích.“ (David, 2024)

Diskurzivní strategie	Znaky	Analýza
Nominace	„Green Reset“, „komunity vlastníků nadnárodních společností“, „lidé kulturně nekompatibilní“, „Green Deal“, „užiteční idioti“, „oni“	Zmínka o konspirační teorii Great Reset, v níž je v tomto případě zaměněno slovo „great“ za slovo „green“, pravděpodobně se však jedná o jedno a to samé. ⁵ Obecně je v textu akcent především na „ty druhé“, přičemž tyto skupiny jsou vykreslovány buďto jednoznačně negativně, nebo značně zjednodušeně, pravděpodobně lze mluvit o abstraktních, neexistujících entitách, se kterými autor ve své výpovědi operuje jako se skutečnými. Nominace toho druhu, které se v textu vyskytují, nesou diskreditující a obecný až neurčitý charakter. Autor se s pomocí jejich užití snaží poukázat na „neoddiskutovatelnou“ problematičnost těch, které těmito nominacemi častuje.

⁵ Great Reset je konspirační teorie, která překrucuje skutečnou iniciativu Světového ekonomického fóra (WEF) z roku 2020, jež navrhovala využít pandemii COVID-19 jako příležitost k reformám směrem k udržitelnějšímu a spravedlivějšímu globálnímu hospodářství. Teorie tvrdí, že elity plánují tajně ovládnout svět, zrušit soukromé vlastnictví a omezit svobody občanů (Goodman & Carmichael, 2021).

Predikace	<i>„přesvědčení o tom, že je tady příliš mnoho lidí, kteří pouze spotřebovávají zdroje“ „potřeba dosáhnout zmenšení populace“</i>	Připisování přesvědčení abstraktní entitě, které je naprosto nemorální, za účelem vzbudit odpor, který se ovšem, vzhledem k značné neurčitosti entity, které je adresován, rozptyluje, díky čemuž je univerzálněji využitelný.
	<i>„nemají zájem se tady jaksi adaptovat na naše podmínky a spolupracovat a být přínosní“</i>	Snaha komunikovat striktně negativní, očeňující obraz imigrantů, jež tyto lidi zobrazuje jako zcela neslučitelné s „námi“. Opět tedy přítomno černobílé rozdělení „My vs. Oni“. Extrémně zjednodušující kategorické přisouzení homogenních odsouzeníhodných zájmů tak nesmírně rozmanité „sociální skupině“. Zkreslování reality v podobě oddělení „nás“ a všech ostatních, kteří přicházejí z jiných kulturních prostředí, navíc bez vzájemného rozlišení těchto prostředí.
	<i>„na něm [Green Deal] těžko najít něco racionálního“</i>	Umělá záštita racionalitou sloužící k jednoduchému a pohodlnému odmítnutí všeho, co je následně označeno jako „iracionální“. Jedná se o snahu zavrhnout a diskreditovat. Vytváření dojmu naprosté samozřejmosti a pravdivosti vlastního tvrzení, které nevyžaduje důkladnou obhajobu.
Argumentace	<i>„pokusy například ve formě covidu a očkování“</i>	Autor argumentuje tím, že pandemie covidu byla vyvolána záměrně za účelem snížení celkové populace lidstva. Argument neobsahuje žádné podklady např. ve formě veřejně přístupných a ověřitelných zdrojů. Nemluví vůbec konkrétně, když pojednává o těch, které kritizuje, čímž působí zavádějícím dojmem.
	<i>„vytvářejí konflikty“</i>	Autor uvádí, že vstřícný postoj k migraci je odůvodnitelný záměrem uměle vytvářet konflikt, který má v důsledku vést opět ke snížení počtu lidí na planetě. Opět se dané tvrzení nedá, na základě toho, co obsahuje výpověď, dokázat.
	<i>„že my v Evropě, kteří se podílíme 8 % na těch lidmi produkováných skleníkových plynech“</i>	Snaha poukázat na nízký procentuální podíl EU na emisích bez přihlídnutí k současnému globalizovanému stavu světa, v němž se EU podílí na emisích daleko více, a to nepřímo skrze dislokaci výrobních procesů mimo Evropský kontinent.

Perspektivizace		Pozice investigativního intelektuála, odkrývajícího a odhalujícího spiknutí na globální úrovni (covid, migrace). Situování sebe sama do opozice vůči různým mezinárodním iniciativám. V jistých ohledech jsou tedy přítomny antiglobalizační tendence.
	<i>„pouze“, „jenom“, „konflikty“</i>	Použití slov zesilujících definitivnost tvrzení a také slova, které má jasně negativní, vyhocené konotace (konflikt).
	<i>„se pracuje“, „bude se na tom pracovat“</i>	Utváření dojmu aktuálně probíhajícího problému a nevyhnutelnosti jeho pokračování v budoucnu, což v adresátovi může vzbudit silnější, naléhavější emoce a reakci. Tato sousloví lze také interpretovat jako odkrývání nějakého tajemství, nějaké tajné informace, čímž se dosahuje navázání důvěrného vztahu s adresátem.
	<i>„zlikvidujeme průmysl a zemědělství“, „radikálního zvratu vývoje společnosti“</i>	Naléhavé, fatalistické tvrzení vzbuzující dojem nenavratitelné škody, a tedy zesilující obavy o budoucí vývoj.
Intenzifikace/ zeslabení	<i>„aby se společnost zredukovala“</i>	Tvrzení vzbuzující automatický strach a obavy, neboť nepřímě cílí na adresáta a uvádí v pochybnost bezpečí jeho života v budoucnu, což může působit alarmujícím dojmem.
Symptomy destruktivní polarizace	Rozpad komunikace	Autor pro své oponenty či entity, které kritizuje, používá velmi obecná označení, pod které může spadat velké množství jedinců, skupin, organizací atd., čímž značně znesnadňuje navázání jakékoliv potenciální konstruktivní konfrontace, neboť druhá strana je představena velmi mlžně až abstraktně. Komunikace je jednostranně kritická, ovšem bez podepření vlastních tvrzení nějakými daty, fakty, důkazy, což se ve výsledku přelévá v pouhé osočování druhé strany.
	Diskreditace informací	Oponentům jsou připisovány různé úmysly, které nelze nijak ověřit, autor neposkytuje žádné důkazy pro svá obvinění. V příspěvku absentuje jakékoliv konkrétní přesměrování na vyjádření „těch druhých“, vše, co se o „druhých“ říká, je čistě subjektivní predikací autora.
	Eroze komplexity	Frekventované užívání generalizačních vyjádření. Absence sebereflexe a silně odmítavý až nevraživý postoj vůči ostatním. Problémy prezentovány výhradně prizmatem binárního náhledu. Problémy prakticky nijak spolu nesouvisející (covid, migrace) jsou

	uměle spojovány skrze společné jmenovatele, jež tyto problémy údajně úmyslně zapříčinili.
Amplifikace krajních hlasů	Vzhledem k tomu, jaké anomální dosahy má daný příspěvek (7 609 interakcí, 145 200 zobrazení) oproti ostatním příspěvkům na daném profilu ve sledovanou dobu (druhý nejpoblárnější příspěvek má 4 162 interakcí, údaj o počtu zobrazení chybí), lze konstatovat přítomnost i daného symptomu.
Vyloučení skrze emoce	Místy dosti vyhraněný jazyk směrem ke kritizovaným entitám, emoční náboj je však slabší, v příspěvku je spíše přítomna snaha racionálně argumentovat a odůvodnit svůj negativní postoj vůči „těm druhým“, ovšem bez poskytnutí důkazového materiálu, jedná se proto o souhrn mínění autora, nikoliv komunikovaných faktů. Výskyt daného symptomu je proto spíše v minimální míře.

Na základě této analýzy usuzuji, že se jedná o příspěvek obsahující symptomy destruktivní polarizace. Autor operuje se zastrašující rétorikou plnou nařčení elit a „těch druhých“ z konspirace a nekalých úmyslů, v příspěvku je také přítomná urážka svých pol. oponentů a v neposlední řadě značná dramatizace, jež je ke všemu podložena nepravdivými tvrzeními.

TikTokový příspěvek Ivana Davida ze dne 25. 5. 2024

Transkripce příspěvku: „*Vážení přátelé, na Slovensku probíhá studená občanská válka plná vyhrocených emocí a hlavně nenávisti. Kdo prý za to může? Útočí ten, kdo má zbraně a těmi zbraněmi jsou média hlavního proudu v čele s televizí a za nimi peníze na korupci a politické neziskovky, které organizují protesty v součinnosti se zahraničními sponzory. Současná vláda se brání a s ní vlastenci, kteří chtějí ponechat rozhodování v rukou slovenského lidu. Tomu lidu, který paní Vašáryová nazývá „spodina“. Současná vláda odmítla režim uklidnění v režii končící prezidentky Čaputové. Není třeba jim ponechat čas na podvratnou činnost. Ale drzost globalistů asi nemá hranic. Vyhrožují a kladou si podmínky, i když jsou to oni, kdo stojí za nenávistí, která vyústila v atentát na premiéra Fica. Prý by přistoupili na dočasný smír s vládou, ale drže a nerealisticky žádají, aby stáhla z jednání svoje návrhy zákonů, které se jim nelíbí, například o slovenské televizi, neziskovkách, síťových odvětvích a tak dále. Dále drže žádají personální změny. Odvolání ministryně kultury, vedoucího Úřadu vlády a předsedy výboru Národní rady a tak dále. Žádají umožnění akcí armád NATO na Ukrajině ze slovenského území a přerušení spolupráce s Maďarskem. Chtějí svého nominanta do Ústavního soudu. Je to nekonečná drzost a důkaz, že opozice Ficovy vlády chce i nadále rozdmýčovat konflikt.*“

Popisek příspěvku: „ **?** *Kdo šíří nenávist na Slovensku? Opozice slovenské vlastenecké vlády si drže klade podmínky pro uklidnění studené občanské války.*“ (David, 2024)

Diskurzivní strategie	Znaky	Analýza
Nominace	„ten, kdo má zbraně“, „médiá hlavního proudu“, „televize“, „zahraničními sponzory“, „jim“ (=oni), „globalistů“ X	Tzv. manichejské rozdělení: „my“ vs. „oni“, přičemž příslušníci „nás“ jsou popisováni značně zobecněně a slovy, jež mají buďto neutrální nebo pozitivní konotace, naopak těm, kteří „patří“ ke skupině „oni“ jsou připisovány výhradně negativní vlastnosti.

	<p>„Současná vláda“, „vlastenci“, „slovenský lid“, „slovenské vlastenecké vlády“</p>	
Predikace	<p>„Současná vláda se s vlastenci brání“</p>	<p>Stavění do role oběti, napadnutého, někoho, komu byla provedena nějaká újma, a to za účelem vzbuzení jasné dichotomie mezi „dobrymi“ a „zlými“.</p>
	<p>„podvratná činnost“</p>	<p>Přisuzování snahy o podvratnou činnost (v tomto případě) všem, kdo vystupuje proti slovenské vládě. Sousední „podvratná činnost“ v sobě implicitně nese význam úsilí o rozbití, rozložení nějakého pořádku, řádu atd., a to např. ilegální cestou.</p>
	<p>„útočí“, „drzost nemající hranic“, „drze žádají“, „vyhrožují“, „nekonečná drzost“, „chce rozmýšlet konflikt“,</p>	<p>Opakující se hyperbolické přisouzení odsouzeníhodné vlastnosti či činnosti, která potenciálně vzbuzuje znechucení, odsouzení, strach, potřebu se bránit atd., a to za účelem poskvrnění a diskreditace.</p>
	<p>„nerealisticky žádají“</p>	<p>Použité slovo vytváří dojem neschopnosti druhé strany přistoupit na kompromis a apriorní nemožnosti splnění jejích požadavků. Snaha prezentovat druhou stranu jako neadekvátní ve svých žádostech, přičemž některé z vyjmenovaných žádostí jsou přisuzovány uměle.</p>
	<p>„zbraněmi jsou média hlavního proudu“, „stojí za nenávistí, která vyústila v atentát“</p>	<p>Metaforické ztotožnění sdělovacích prostředků se smrtelným předmět. Další negativní jednání, které je připisováno „jim“. Nepřímé přisuzování viny za důsledek určité události (=atentát).</p>
Argumentace	<p>„Organizace protestů v součinnosti se zahraničními sponzory“</p>	<p>Vykreslení případného legitimního zahraničního financování neziskových organizací nutně negativně</p>
	<p>„Žádají umožnění akcí armád NATO na Ukrajině ze slovenského území a přerušeni spolupráce s Maďarskem“</p>	<p>Užití nepravdivé informace za účelem diskreditace, pokřivení či zkreslení reality</p>
Perspektivizace		<p>Pozice obhájce vládní koalice na Slovensku. Kritika opozice a všech, koho k opozici sám autor řadí (např. mainstreamová média, neziskové organizace, ...)</p>

Intenzifikace/zeslabení	„ <i>Studená občanská válka</i> “, „ <i>šíří nenávist</i> “	Vyhrocení popisu reality, hyperbola, silné tvrzení zesilující míru údajné polarizace.
	„ <i>zbraně</i> “	Slovo inherentně nesoucí sentiment agrese, konfliktu, sváru, smrti, ...
	„ <i>korupce a politické neziskovky</i> “	Stavění na roveň obecně uznávané negativní konotace pojmu „korupce“ a neutrálního pojmu označujícího legální, dobrovolné sdružení lidí v politický subjekt v rámci demokratického procesu. Implicitní rovnost mezi legalitou a ilegalitou.
	„ <i>ponechat rozhodování v rukou slovenského lidu</i> “	Vytváření dojmu ztráty některých občanských práv (čili, že se lidé nebudou moci podílet na rozhodování, pokud se naplní určitá, autorem definovaná podmínka nebo souhrn podmínek).
	„ <i>Tomu lidu, který paní Vašáryová nazývá „spodina“</i> “	Připomínka nevybíravého komentáře bývalé české velvyslankyně na adresu voličů strany SMER SD, snaha o emotivní rozdmýchání konfliktu skrze rekontextualizaci určitého vyjádření. Taktéž se jedná o implicitní snahu zdůraznit „onu propast“ mezi obyčejným, poctivým lidem a zkorumpovanou, pohrdavou elitou.
Symptomy destruktivní polarizace	Rozpad komunikace	Ve výpovědi je přítomno jasné rozdělení na „my“ vs. „oni“. Neprobíhá žádná snaha o navázání „dialogu“ či o konstruktivní zhodnocení informací o skupině, do jejíž opozice autor sám sebe situuje. Druhá strana je prezentována striktně negativně, čímž se ze strany autora implicitně opodstatňuje nemožnost vzájemné komunikace.
	Diskreditace informací	V textu je přítomné zkreslování reality a prisuzování aktérům názorů, přesvědčení, popřípadě jednání, které nemá žádnou důkazovou oporu. Vícekrát se v textu vyskytuje zaměření pozornosti na údajné negativní vlastnosti opozičních aktérů, čímž je prováděn útok např. na jejich morální kompetence, nikoli na skutečný obsah jejich činnosti či tvrzení. Pro silné výpovědi se neuvádějí zdroje.
	Eroze komplexity	V textu jsou proti sobě postaveny striktně dvě skupiny, přičemž charakter obou je značně zjednodušen a zobecněn, místy i zkreslen. Ono zobecnění redukuje různorodost jednotlivých článků obou skupin, např. vláda, vlastenci, slovenský lid jsou prezentovány jako homogenní skupina s totožnými zájmy, stejně je tomu i u vyjádření o druhé skupině, v níž záměrně je eliminována jakákoliv vnitřní rozmanitost, popřípadě rozporuplnost, a to za účelem co největšího zjednodušení a vytvoření dojmu jednotnosti a ucelenosti protější skupiny.

Amplifikace krajních hlasů	Jedná se o nejpoblárnější příspěvek na daném účtu za sledované období (27000 zhlodnutí, 2150 interakcí), na základě analýzy daného příspěvku výše lze usoudit, že i tento symptom je pro něj příznačný.
-----------------------------------	---

Vyloučení skrze emoce	V první řadě se jedná o diskurz slovenské politiky, přičemž sám autor příspěvku je politikem českým. Jelikož má text na základě emočně zabarvených slov zastrašující sentiment, může se jednat o snahu varovat před „potenciálním nebezpečím“, a to skrze rekontextualizaci diskurzu. V textu je několikrát užito intenzifikační diskurzivní strategie, jejímž účelem je zesílit naléhavost výpovědi, a tedy vzbudit silnější emoce v adresátovi.
------------------------------	---

Na základě této analýzy lze opět tvrdit, že se jedná o příspěvek destruktivně polarizační, a to z důvodu přítomnosti minimálně čtyř symptomů. Příspěvek je silně emočně nabitý, obsahuje významné překrucování reality skrze nepodložená tvrzení o pol. oponentech a jejich obvinění z obecně odsouzeníhodných aktivit. Autorovi v tomto příspěvku je příznačná zastrašující rétorika obsahující mimo jiné silný odporu vůči všem, jež nesdílí jeho názory.

3.3 Filip Turek

TikTokový příspěvek Filipa Turka ze dne 29. 5. 2024.

Transkripce příspěvku: „Víš, kolik stojí průměrné náklady na azylové řízení toho člověka ten první rok? Když ho vyloví ze středozevního moře a toho člověka dají do azylového centra v Německu. Holanďtí sociologové migrační spočítali, že ten jeden člověk, ten jeden azylant stojí ten první rok 620 000 euro, 15 milionů korun jeden, přišel jich 1,5 milionů, z nich 47 % nikdy nepracovalo. Protože ti přijde a chce zubaře, operace, lékaře. Vylovuje ho někdo z moře, někde bydlí, má kapesné denně, má jídlo, nesmí pracovat, protože by ho to uráželo. Do těch neziskovek se taky rozpouští ty prachy, máš tady tisíce, tisíce neziskovek, já furt sdílím na Instagramu nějaké Donio, vybírá se někde na pomoc nějaké holčičce 70 tisíc Kč, nebo co jsem měl kamarádku, která bohužel zemřela, tak bezbariérový byt, nebo léčba nemoci, která stojí desítky milionů a pojišťovna, ten stát to nezaplátí a skládají se na to lidi a potom tady máš tohleto a ti lidé sem ani nechtějí, ti migranti ani nechtějí do České Republiky, ale oni je sem můžou relokovat, takže tam nejsou kvóty, ale jsou tam relokace, takže změnili název a prošlo to.“

Popisek videa: „Co si myslíte o migračním paktu prosazeném panem Rakušanem ze Stanu za potlesku paní Nerudové, že migrace je příležitost? Populisté myslí, že vyřeší migraci uzavřením hranic... Loni přes 900 000 nelegálních přechodů do EU, rok před tím přes 800... V roce 2015 přes 1.5 milionu a z nich 47 % nebyla nikdy produktivní. Do dvou let budeme platit výpalné, nebo je k nám budou relokovat, aniž by to kdokoli krom EU a Německa chtěl... 🙄 #foryou #filipturek“ (Turek, 2024)

Diskurzivní strategie	Znaky	Analýza
Nominace	„holanďtí sociologové“, „azylant“, „člověk“, „neziskovek“, „migranti“, „oni“, „populisté“ atd.	Označování jednotlivců či sociálních skupin je neutrální, není přítomna snaha skrze nominace někoho nebo něco ponížít, zesměšnit nebo diskreditovat nebo naopak prezentovat ve veskrze pozitivním světle. Jedinou výjimkou je označení „populisté“. Bez bližší specifikace se mluví o odbornících za účelem podepření tvrzení autoritou. Použití slova „oni“ může být v daném kontextu interpretováno jako snaha přenést zodpovědnost za komunikovaný problém na nějakou abstraktní entitu, vůči které se sám autor vyhrazuje, a se kterou (z jeho pohledu) nemá nic společného. Autor nerozlišuje mezi žadatelem o azyl a azylantem. S ohledem na obsah řeči autora budu pracovat s pojmem „žadatel o azyl“ (mluví o „azylovém řízení“ nebo „zákazu práce“, což odpovídá právě žadateli)

Predikace	<p>„když ho vyloví ze středozevního moře“</p>	<p>V této větě je patrná snaha ponížít (až dehumanizovat) uprchlíka použitím slovesa, které se obvykle užívá v kontextu rybolovu či extrakce neživých předmětů z vody, popřípadě v neformálním kontextu u lidí. Dále tímto autor implicitně formuje a předkládá stereotypní obraz člověka migrujícího do Evropy lodní dopravou (nejčastěji nějakou bárkou) a nelegálně, neboť jedna z nejvíce využívaných nelegálních migračních cest vede právě středozevnímořem, což například vůbec neodpovídá v případě běženců z Ukrajiny. Navíc, jak uvádí oficiální stránky Rady Evropské unie (2024), využívání této cesty se v posledních letech značně snížilo: „V roce 2020 byl počet příchozích po trase přes východní Středomoří o téměř 98 % nižší než v roce 2015, ale v letech 2021 a 2022 se zvýšil.“ Prezentovaný obraz takového migranta je ještě podepřen fotkou, která se ve videu na moment objeví, na níž jsou zobrazeni převážně muži černé pleti, kteří jsou ve velkém počtu na jedné malé loďce.</p>
	<p>„chce zubaře, operace, lékaře“, „někde bydlí, má kapesné denně, má jídlo, nesmí pracovat“</p>	<p>Bohužel z výpovědi nelze jasně určit, o které zemi autor mluví, na základě toho se výpověď dá označit za vágní. Ovšem je pravda, že EU (skrze směrnici o normách pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu) stanovuje základní podmínky, kde je zahrnuta možnost poskytnutí základní zdravotní péče žadateli.</p>
	<p>„ti lidé sem ani nechtějí“</p>	<p>Umělé přisouzení určitých přání druhým lidem, které nemůže být potvrzeno ani vyvráceno. Vytváření dojmu nelogičnosti migračního systému EU, který má zdánlivě negativní důsledky jak pro občany, tak pro žadatele o azyl.</p>
Argumentace	<p>„jeden azylant stojí ten první rok 620 000 euro, 15 milionů korun jeden“</p>	<p>Studie zaměřující se na žadatele o azyl v Nizozemsku odhadla výdaje státu cca ve výši 400 000 eur, ovšem jedná se o výdaj vynaložený za celý život jednoho žadatele o azyl, nikoliv za první rok (Van de Beek, Hartog, Kreffer, & Roodenburg, 2025).</p>
	<p>„přišel jich 1,5 milionů, z nich 47 % nikdy nepracovalo“</p>	<p>Autor neuvádí konkrétní období ani zdali se jedná o legální či nelegální migraci, alespoň ne v samotném videu, v popisku k videu se odkazuje na rok 2015, tedy rok největší migrační krize EU. V popisku mluví výhradně</p>

	<p>o nelegální migraci. Oficiální stránky Rady Evropské unie (2025) uvádějí 1 046 336 nelegálních vstupů do EU za rok 2015. Absencí ve videu údaje o období, o kterém je řeč, je dosaženo výrazného zkreslení reality, které je ještě zintenzivněno nepravdivým údajem o celkovém počtu nelegálních vstupů.</p>
<p><i>„Loni přes 900 000 nelegálních přechodů do EU, rok před tím přes 800...“</i></p>	<p>Údaje jsou značně nadhodnoceny, jedná se o nepravdivou informaci. Rada Evropské unie (2025) uvádí 275 049 nelegálních vstupů do EU za rok 2023, za rok 2022 to bylo 186 686.</p>
<p><i>„oni je sem můžou relokovat, takže tam nejsou kvóty, ale jsou tam relokace, takže změnili název a prošlo to.“</i></p>	<p>Pro vyvrácení daného tvrzení, které následně může být považováno při nejmenším za zavádějící, postačí citovat Ministerstvo vnitra ČR (2023): <i>„V žádné situaci nejsou povinné relokace, tedy přesun žadatele o azyl ze státu A do státu B za účelem provedení azylového řízení. A to ani v případě krizové situace. Schválením Paktu se naopak ruší možnost zavedení povinných migračních kvót, která je podle stávajících pravidel možná.“</i></p>
<p><i>„aniž by to kdokoli krom EU a Německa chtěl“</i></p>	<p>Argument je nekonzistentní, neboť je ČR, za níž do Evropského parlamentu Turek kandidoval, součástí EU. Snaha prezentovat EU jako cizí entitu s cizími zájmy bez přihlídnutí k podílení ČR na jejím chodu.</p>
<p>Perspektivizace</p>	<p>Autor kritizuje migrační politiku Evropské unie, a to z hlediska přílišné benevolence a vstřícnosti vůči přicházejícím uprchlíkům ze strany Evropy. Autor zaujímá automaticky negativní postoj vůči imigrantům a vnímá jejich příchod a následné působení v zemi, do které přišly, jako nežádoucí. Popisek u příspěvku odkazuje přímo na Pakt o migraci a azylu a na politika Víta Rakušana a Danuši Nerudovou, kteří tento Pakt podpořili, což umožňuje chápat příspěvek v širším kontextu jako vyhrazení proti politickému oponentu (v tomto případě Danuši Nerudové, která kandidovala ve stejných volbách).</p>
<p>Intenzifikace / zeslabení</p>	<p><i>„nesmí pracovat, protože by ho to uráželo“</i></p> <p>Uvedení údajného důvodu, který má velmi zjednodušeně a ironickou formou vysvětlit, proč je žadateli o azyl, čekajícímu na rozhodnutí v žádosti o mezinárodní ochranu, odpírán přístup na pracovní trh. Tento důvod je samozřejmě scestný, jedná se o snahu poukázat na zdánlivou absurditu podmínek stanovených</p>

		EU za účelem jednoduššího odsouzení. Navíc Pakt o migraci a azylu (přijatý 15 dní před publikací daného příspěvku a platný od roku 2026) stanovuje dobu (6 měsíců), do které by měl nejpozději dostat žadatel o azyl přístup k pracovnímu trhu (Evropský parlament a Rada EU, 2024). Podle nynější stále platné směrnice se jedná o 9 měsíců (Evropský parlament a Rada EU, 2013).
	<i>„do těch neziskovek se taky rozpouští ty prachy“, „tisíce, tisíce neziskovek“</i>	Metafora zesilující dojem ztráty či investice, která „nemá“ žádný přínos. Užití slova citově zabarveného (nese expresivní charakter), které zesiluje podtext pohoršení až rozčilenosti. Opakování slova za účelem většího důrazu na nadbytečnost neziskových organizací.
	<i>„pomoc nějaké holčičce 70 tisíc Kč“, „jsem měl kamarádku, která bohužel zemřela“, „a potom tady máš tohleto“</i>	Snaha vytvořit silný kontrast zdánlivě vypovídající o „do očí bijící“ nespravedlnosti dané situace. Tento kontrast je navíc zesílen finančními hodnotami, kdy ve výpovědi zaznívá cifra výdajů na žadatele o azyl, která je mnohonásobně vyšší než suma, odpovídající za léčbu blíže nespecifikované holčičky. Přítomna je i zmínka o smrti, což opět na základě kontrastu zesiluje komunikovaný sentiment pohoršení nad „stávajícím“ systémem.
	<i>„Do dvou let budeme platit výpalné“</i>	Užití označení pro peníze v přeneseném a negativním významu, které se nejčastěji používá v kontextu kriminální činnosti. Expresivní výraz zvyšující naléhavost potenciálních problémů v budoucnosti.
Symptomy destruktivní polarizace	Rozpad komunikace	Jedná se o příspěvek, v němž vystupuje pouze Filip Turek, nejedná se o žádný konfrontační rozhovor nebo debatu, ale výhradně o komunikované názory a přesvědčení daného politika. Jakákoliv názorová konfrontace, třeba i v podobě sebereflexe, chybí.
	Diskreditace informací	Jeden z nejvíce patrných symptomů v daném příspěvku. Autor operuje s čísly a daty, které nepodkládá žádnými věrohodnými zdroji. Uvádí přinejmenším zavádějící (ne-li nepravdivé) informace, které mají za cíl přidat jeho výpovědi na věrohodnosti a zdánlivé exaktnosti. Volně dostupné informace, které jeho tvrzení přímo zpochybňují, buďto záměrně zamlčuje, nebo mu nejsou známy.

Eroze komplexity	Daný symptom je v příspěvku také patrný, a to v podobě generalizace migrantů a jejich podstatně jednostranně negativního vykreslení ze strany autora. Také se v příspěvku letmo kritizují neziskové organizace bez jakéhokoliv přihlídnutí k jejich rozmanitosti a tomu, jak skutečně fungují či za jakým účelem vůbec existují. Nelze proto mluvit o konstruktivní kritice, jejímž cílem by bylo dobrat se skutečného porozumění problematiky.
Amplifikace krajních hlasů	Výskyt daného symptomu je očividný, jedná se o nejpůvodnější příspěvek ze sledovaného období. Čítá 415 800 zhlédnutí a 30 197 interakcí, což je téměř dvakrát tak více jako u druhého nejpůvodnějšího příspěvku. Navíc je příspěvek o problematice migrace v EU, která je komunikována značně negativně a způsobem pokřivujícím realitu.
Vyloučení skrze emoce	Tento symptom se objevuje ve způsobu použití kontrastů a uměle vytvořených morálních dilemat, kdy se proti sobě staví údajné astronomické částky výdajů na žadatele o azyl a neschopnost systému postarat se o vlastní občany, což může v adresátovi vzbudit emoci pohoršení nad nespravedlností, znechucení, rozčilení atd.

Vzhledem k velkému množství zavádějících nebo přímo nepravdivých tvrzení a přítomnosti hned několika symptomů usuzuji, že je tento příspěvek jasně destruktivně polarizační. Pro příspěvek je příznačná především nekonzistentní argumentace, která je však prezentována způsobem vzbuzujícím důvěru, a sice pro časté odvolávání na zdánlivě tvrdá statistická data. Celá výpověď se také opírá o značné zjednodušování, předsudečné usuzování nebo sentimentální falešná dilemata.

3.4 Klára Dostálová

Instagramový příspěvek Kláry Dostálové (společně s Andrejem Babišem) ze dne 6. 6. 2024.

Transkripce příspěvku: „S námi máte jistotu, že vám hlas nepropadne, a že budeme plnit ten program a budeme bojovat v evropském parlamentu za zájmy občanů České republiky. Volte číslo 14, přijďte zítra a v sobotu volit, je to strašně důležité pro nás všechny. Pojďte k těm volbám, je to pro nás poslední šance, jak ty věci změnit. Pan premiér tady říká, že: ‚nebude dělat politiku s rozdělováním společnosti. Zajistíme seniorům důstojný život.‘ Samá lež, nevěřte jim ani pozdrav. Jestli vás to štvě jako mě, jako nás všechny, tak přijďte k volbám. Toto je náš program, skvělý program, Je to program pro vás a vy dobře víte, že my programy vždy plníme.“

Popisek: „Speciální díl podcastu je venku! Tentokrát jsem se ujal role moderátora a s naší Klárou Dostálovou jsme mluvili o evropských volbách a programu hnutí ANO. Pusťte si na Spotify, Apple Podcasts nebo YouTube, a hlavně zítra běžte volit. Sorry jako 🤪“ ([Babiš & Dostálová, 2024](#))

Diskurzivní strategie	Znaky	Analýza
Nominace	„námi“, „evropském parlamentu“, „občanů České republiky“, „Pan premiér“, „nás“, ...	Všechny nominace použité v příspěvku jsou neutrální.
	„nevěřte jim ani pozdrav“	Prezentace politických oponentů jako notorických lhářů, již je dosahována jejich diskreditace.
Predikace	„vy dobře víte, že my programy vždy plníme“	Sugerování určitého postoje adresátovi za účelem přesvědčivější sebe prezentace v lepším světle. Pokus o vštípení postoje, v němž absentuje jakákoliv pochybnost či kritický náhled. Také snaha vytvořit dojem stability, spolehlivosti a schopnosti dostávat závazkům.
	„Tentokrát jsem se ujal role moderátora“	Lze interpretovat jako pokus o pozitivní sebe prezentaci, která spočívá v „přiblížení k obyčejným lidem“, kdy miliardář a hlavní představitel nejsilnější strany v ČR se situuje do role moderátora.

Argumentace	<i>„S námi máte jistotu, že vám hlas nepropadne“</i>	Pravdivé tvrzení, neboť těsně před volbami bylo na základě průzkumů volebních preferencí zřejmé, že se strana ANO 2011 umístí v evropských volbách mezi prvními.
	Perspektivizace	Dostálová se společně s Babišem staví do role obránců zájmů „běžných občanů“, s nimiž bojují proti „těm druhým“, tedy vládní moci nebo politickým konkurentům, které obviňují ze lhaní a rozdělování společnosti. Tato částečně polarizující rétorika má za cíl posílit loajalitu voličů a vyburcovat je k účasti ve volbách.
Intenzifikace/ zeslabení	<i>„Bojovat“, „samá lež“, „jestli vás to štve jako mě, jako nás všechny“</i>	Užití vyhraněných slov obsahujících v sobě negativní až agresivní konotace, které slouží ke zvýšení naléhavosti předávané informace a emocionální mobilizaci voličů.
	<i>„strašně důležité pro nás všechny“, „je to pro nás poslední šance, jak ty věci změnit“</i>	Opět zvýšení naléhavosti sdělení skrze použití expresivního příslovce „strašně“, nebo emočního apelu vyjadřujícího urgenci a dramaticnost celé situace.
Symptomy destruktivní polarizace	Rozpad komunikace	Príspevek se skládá výhradně z promluv Babiše a Dostálové. Politická opoienti a jejich názory jsou prezentovány značně zjednodušeně až banálně. Nejedná se o žádnou názorovou konfrontaci, pouze o rétorické formování štěpící linie rozdělovající politický diskurz na správné a špatné.
	Diskreditace informací	Je přítomná snaha diskreditovat potenciální zdroj informací, jímž jsou politická opoienti. Príspevek prakticky neobsahuje žádné ověřitelné informace, sestává spíše z vyprázdňených politických hesel.
	Eroze komplexity	Velmi zřejmý v daném príspevku. Autoři svou promluvu formulují co nejjednodušeji, přičemž ji staví na mírně patrném rozdělení „my“ a „oni“, kdy hodnocení vlastní skupiny je neadekvátně pozitivní a hodnocení ostatních zase naopak.

Amplifikace krajních hlasů	Příspěvek i přes to, že byl publikován jak na profilu Kláry Dostálové, tak na profilu Andreje Babiše (byla využita instagramová funkce publikovat jeden a týž příspěvek na dvou různých profilech), neshledal jakkoli velkou pozornost (1087 interakcí). Nedá se také tvrdit, že by šlo o výrazně vyhraněný příspěvek z hlediska obsahu.
Vyloučení skrze emoce	Patrně nejzřetelněji přítomný symptom, a to z důvodu užití intenzifikačních strategií, s jejichž pomocí autoři jednak kritizují své odpůrce, jednak vytváří dojem silné naléhavosti.

Přikláním se k takovému hodnocení příspěvku, které jej neshledává plně destruktivním z hlediska polarizace, a to z toho důvodu, že byť některé symptomy jsou v něm v menší či větší míře přítomny, v žádném z případů se nejedná o jasnou a vyhraněnou jejich podobu. Příspěvek, ačkoliv obsahuje mírnou vyhraněnost, nese charakter obsahové vyprázdňenosti, což lze interpretovat např. jako snahu o vyhnutí jakýmkoli konfliktním tématům a co největší bagatelizace politické reality.

3.5 Kateřina Konečná

Facebookový příspěvek Kateřiny Konečné ze dne 4. 6. 2024.

Transkripce dvou úryvků z příspěvku:

1. **úryvek (2:52):** „(...) *Vláda kecá něco o svobodách, lidských právech a stav demokracie hodnotí všude po světě, ale nevadí jí, že vlastní občané nemají peníze na cestu do hlavního města. To je hnus! Fialový hnus! Fialova vláda se totiž bojí! A víte čeho? Každá normální vláda by se bála války, ale naše pětikoalice se bojí míru!*“
2. **úryvek (3:26):** „*Německo se postupně zbavuje viny. Dokonce Evropský parlament svým usnesením už o něm nehovoří jako o jednoznačném viníku války. Připomínám, že jsem byla jediná z českých europoslanců, která proti takovému nesmyslu hlasovala. Mír. Když KSČM ve volbách v roce 2017 přišla s tímto heslem, tak se nám všichni smáli. A nyní musím – a chtělo by se mi jako obvykle říct – měli jsme pravdu. Nyní každodenně sledujeme záběry z Ukrajiny. Chci znovu zopakovat, že jsme proti řešení konfliktů ozbrojenou cestou. I na Ukrajině. Ovšem nemohu opomenout to, co předcházelo únorovému ozbrojenému zásahu. A opět. Jako KSČM jsme na to upozorňovali. Nyní totiž už i prezident Zelenský přiznal, že je ve válce už od roku 2014. Tedy od roku, kdy USA napumpovaly miliardy do ovlivnění veřejného mínění na Ukrajině. A, světe div se, došlo k převratu známého jako Majdan. A po tomto převratu čistě náhodou, čistě náhodou zasedla ve vládě rovnou ve funkci vicepremiérky zaměstnankyně americké ambasády. Zajímavé náhody...“*

Popisek příspěvku: „Dnešní Bez obalu je netradiční👉 zkusili jsme do něj vybrat to nejzajímavější z posledních 5 let...a nebylo to mezi stovkami záznamů jednoduché, ale věřím, že výsledek oceníte, protože opravdu stojí za to !“

Díky za vše👉jdeme do velkého finále👉 V pátek a sobotu zahřmí republikou STAČILO! Přidejte se k tomuto hlasu volbou č. 26i Vy !“ (Konečná, 2024)

Diskurzivní strategie	Znaky	Analýza
Nominace	„Vláda“, „občané“, „Fialova vláda“, „pětikoalice“, „Evropský parlament“, „Mír“, „prezident Zelenský“	Neutrální nominace.
	„Fialový hnus“, „únorovému ozbrojenému zásahu“, „převratu (...) Majdan“	Nominace obsahující referenci na konkrétního politika, která má charakter despektu a silného odporu. Další nominace může být interpretována jako eufemismus pro agresivní invazi do suverénního státu. Nakonec je přítomná nominace, která může v kontextu celého příspěvku působit jako snaha vyobrazit události vedoucí k větší demokratizaci Ukrajiny v negativním světle.

Predikace	<i>„kecá něco o svobodách, lidských právech (...), ale nevadí jí, že vlastní občané nemají peníze na cestu do hlavního města“</i>	Výrok obsahující falešné dilema, v daném případě se dvě věci, které nejsou kontradiktorní, staví proti sobě, za účelem diskreditace jedné z nich. Navíc se v druhé polovině výroku jedná o značnou nadsázku a generalizaci, která ovšem může být jen stěží argumentačně napadnutelná, neboť částečně vypovídá o skutečnosti, bezpochyby totiž existují občané, kteří si nemohou dovolit jízdenku do Prahy. Užití slova „kecá“ vypovídá o snaze bagatelizovat a podkopat autoritu vlády a obsahu jejího sdělení.
	<i>„Každá normální vláda by se bála války, ale naše (...) se bojí míru“,</i>	Banalizace reality v podobě vytvoření jasně binárního rozdělení. Vyvedení teze do krajní až absurdní meze za účelem jasnější a jednodušší prezentace vlastní myšlenky. Operování s pojmem „normálnosti“ implikuje nenormálnost, která je nevýslovně přisouzena kritizované straně (vládě).
	<i>„chtělo by se mi jako obvykle říct – měli jsme pravdu“</i>	Navození dojmu vlastní neomylnosti, což v sobě inherentně obsahuje rysy rozpadu komunikace či diskreditace informací.
Argumentace	<i>„Německo se postupně zbavuje viny. Dokonce Evropský parlament svým usnesením už o něm nehovoří jako o jednoznačném viníku války.“</i>	Manipulativní tvrzení překrucující obsah usnesení. Manipulativní proto, neboť se v usnesení výslovně píše o nacistickém Německu jako o jednoznačném viníku 2. sv. války, ovšem ne jako o jediném viníku, dalším se označuje Sovětský svaz v čele se Stalinem (European Parliament, 2019). První věta pak vzhledem k usnesení zcela odporuje skutečnosti, a lze ji proto označit přinejmenším za zavádějící. Prostřednictvím daného výroku se vytváří dojem amorálnosti EP, který pošlapává „notoricky známá“ historická fakta.
	<i>„jsme proti řešení konfliktů ozbrojenou cestou.“</i>	Rozšířený postoj mezi některými českými opozičními stranami, v jehož jádru se skrývá snaha vyřešit válku na Ukrajině diplomatickým úsilím. Tento postoj obvykle značně relativizuje podíl Ruské federace na pokračování trvání dané války a je otevřený potenciálním teritoriálním ústupkům ze strany Ukrajiny. Taktéž zpochybňuje potenciální hrozbu ze strany Ruské federace po uzavření míru. Ruku v ruce s tím jde také kritika zbrojení Ukrajiny ze strany západu, které se vyhodnocuje jako jedna z hlavních příčin pokračování války, aniž by se jasně dalo najevo, za jakým účelem je zbrojení prováděno.

„Nyní totiž už i prezident Zelenský přiznal, že je ve válce už od roku 2014.“

Vzhledem k tomu, že se nedá přesně říci, z jakého období pochází úryvek videa v tomto příspěvku, lze jej označit za zavádějící, a to s ohledem na kontext, ve kterém je příspěvek publikován (rok 2024). Výrok se snaží ukázat, že ukrajinský prezident zpočátku nepoužíval termín „válka“ pro konflikt mezi Ruskem a Ukrajinou, který probíhal od roku 2014. Není to pravda, neboť např. v roce 2019 (tedy před plnohodnotnou invazí) [Zelenskyy \(2019\)](#) na valném shromáždění OSN jasně deklaroval, že se jedná o válku.

„USA napumpovaly miliardy do ovlivnění veřejného mínění na Ukrajině.“

Jedná se o zavádějící informaci hraničící s obviněním USA z propagandy cílené na Ukrajinskou veřejnost, která mimo jiné měla údajně zapříčinit tzv. Euromajdan. Metaforický výraz „napumpovaly“ naznačuje kritičnost celého tvrzení. Jedná se o značné zjednodušení za účelem vykreslit USA jako negativního aktéra, potažmo jednoho z viníků války, která začala v roce 2014. Dané tvrzení lze také spojit s některými vyloženě dezinformačními, ve kterých se tvrdí, že USA napřímo financovala danou revoluci ([EUvsDisinfo, 2024](#)).

„čistě náhodou, čistě náhodou zasedla ve vládě rovnou ve funkci vicepremiérky zaměstnankyně americké ambasády.“

Za použití ironizování je zde předkládána dezinformace. Ve funkci vicepremiéra v době ihned po skončení Euromajdanu byli jmenováni dva představitelé, jednalo se o Oleksandra Syče a Volodymyra Hrojsmana ([Cabinet of Ministers of Ukraine, 2014](#)). Úmyslem takové manipulace může být vzbuzení dojmu plné podrobenosti Americe a absence suverenity Ukrajiny. Jedná se o snahu diskreditovat americkou činnost na Ukrajině.

Autorka se staví do pozice kritičky vlády ČR, přičemž středobodem její kritiky je přístup k válce na Ukrajině. V postoji autorky je také patrný antiamerikanismus. Způsob, jakým autorka komunikuje téma války na Ukrajině, naznačuje otevřenější přístup k interpretaci hlavního viníka daného konfliktu a zároveň relativizaci úspěchů v oblasti demokratizace, kterých Ukrajina dosáhla.

Intenzifikace/ zeslabení	„ <i>To je hnus!</i> “	Patrný záměr emočně podtrhnout svou nespokojenost touto metaforou a zároveň skrze ni utvořit o svých pol. oponentech negativní obraz.
	<hr/>	
Symptomy destruktivní polarizace	Rozpad komunikace	Daný symptom je v úryvcích příspěvku poměrně patrný. Celé video je sestříhané tak, že se jedná pouze o předkládání názorů a přesvědčení Kateřiny Konečné, a to i v případech sestříhu nějaké debaty. Argumenty oponentů nejsou v příspěvku prakticky vůbec zahrnuty.
	Diskreditace informací	Jednoznačně přítomný symptom, ve výpovědi se několikrát objevují zavádějící nebo rovnou lživé tvrzení, a to i přes to, že jsou informace, jichž se její výpověď týká, veřejně dostupné a ověřitelné na různých oficiálních stránkách.
	Eroze komplexity	Symptom se objevuje spíše v menší míře, zejména v případech tvrzení o české vládě či historických souvislostech.
	Amplifikace krajních hlasů	Vzhledem k poměrně velkému dosahu (7059 interakcí a 52547 zobrazení) a skutečnosti, že se jedná o nejpoblárnější příspěvek na daném profilu za sledované období, lze usoudit přítomnost daného symptomu, neboť za krajní vystupování lze označit například i úmyslné dezinformování veřejnosti.
	Vyloučení skrze emoce	Intenzifikační diskurzivní strategie je využito v menší míře, proto i celkový emoční náboj analyzovaných úryvků příspěvku je spíše neutrální (s výjimkou nadávek vůči současné vládě ČR, kde vyloučení skrze emoce je evidentní). Výpovědi jsou postavené převážně na argumentaci, nikoliv emocích, byť jedno od druhého lze v tomto případě jen stěží oddělit, neboť právě emoce pohoršení a výrazného nesouhlasu mají vzbuzovat jednotlivá prohlášení.
Vzhledem k jasné přítomnosti nejméně dvou symptomů, označuji tento příspěvek za destruktivně polarizační, ovšem s ohledem na to, že nenaplnuje všechny symptomy současně, proto i charakter škodlivosti či destruktivnosti není úplný. Příspěvek je ze své povahy přinejmenším misinformační či dokonce konspirační, což v případě uvěření jim ze strany části veřejnosti může vést ke značné polarizaci společnosti.		

TikTok příspěvek Kateřiny Konečné ze dne 23. 5. 2024.

Text na úvodním snímku videa: „Podle prezidenta by neměli mít všichni volební právo???”

Transkripce příspěvku: „Já bych byl pro. Myslím, že nic špatného by nepřineslo, kdybychom ten věk na 16 let snížili.‘ To prohlásil Petr Pavel v souvislosti se snížením volebního práva na 16 let. Je zajímavé, že to říká člověk, který o svém vstupu do KSČ hovořil jako o mladické nerozvážnosti. Nebylo mu ani 16, ba dokonce ani 18, ale rovných 24 let. Takže člověk, který se ještě ve 24 považoval za naivního, dnes bojuje za právo volit od 16 let. Co mě ale zarazilo, byla jiná slova: ‚Řekněme si upřímně, že by někteří asi volební právo ani mít neměli.‘ To prohlásil prezident republiky. Tím plívl na Ústavu, jež říká, že volby jsou všeobecné a rovné. Ale hlavně, začal opět šířit militantní nálady některých jedinců, kteří jednou volají po tom, aby důchodcům bylo odejmuto volební právo. Jiní by volit zase nechali jen bohaté a podobné nesmysly. Až příště budete poslouchat, jak mě nálepkují z rozdělování společnosti, pošlete jim toto video. Hnus, co generál Pavel dokáže vypustit ze svých úst!

Popisek videa: „Skandální prohlášení prezidenta o tom, že by někteří neměli mít volební právo ! 🗣️ 🇷🇺 🇷🇺 🇷🇺 #vaseeuroposlankyne #katerinakonecna #vaseeuroposlankyne #katerinakonecna #foryou #protebe #protivlade #prezidentpavel #volby #volebnipravo“ (Konečná, 2024)

Diskurzivní strategie	Znaky	Analýza
Nominace	„Petr Pavel“, „některých jedinců“. „Jiní [jedinci]“, „jim“, „generál Pavel“, „#protebe“	Nominace jsou v daném příspěvku rozmanité: jsou přítomné jak neutrální označení, tak značně zobecňující a uměle odkazující na abstraktní entity, jež jsou zároveň kritizovány. Nebo je skrze nominace obráceno bezprostředně na diváka/čtenáře za účelem vzbudit iluzi důvěrného vztahu.
Predikace	„kteří jednou volají po tom, aby důchodcům bylo odejmuto volební právo.“, „by volit zase nechali jen bohaté“	Velmi obecné tvrzení nepodložené konkrétnějšími informacemi či referencemi, jehož účelem je vzbudit pohoršení a snad i pocit ohrožení (zejména u segmentu lidí, kterých se to bezprostředně týká). Implicitní snaha vzbudit odpor k elitám.
Argumentace	Citování Petra Pavla: „Řekněme si upřímně, že by někteří asi volební právo ani mít neměli.“	Byť je zřejmé, že dané tvrzení je velmi nešťastné a nevybíravé ze strany prezidenta, problematickým však zůstává způsob rekontextualizace daného vyjádření Kateřinou Konečnou, a sice, že tvrzení nebylo ocitováno celé. V originále Pavel hned vzápětí dodává: „ale, ale prostě ho máme takhle a já si myslím, že to tak je správně, je to v demokraciích běžné, tak proč ho komukoliv upírat.“ (Deník.cz, 2024). Jedná se o manipulaci, která překračuje hranice konstruktivní kritiky, jež, jak bylo

	<p>naznačeno výše, by nepochybně mohla mít své opodstatnění v daném případě.</p>
<p>Perspektivizace</p>	<p>Autorka se staví do role kritičky výroku prezidenta Pavla. Na základě daného výroku rozvádí téma volebního práva, a to uvedením radikálnějších názorů, které ovšem nepřisuzuje nikomu konkrétnímu. V popisku videa používá hashtag „#protivlade“, kterým naznačuje ztotožnění prezidenta s vládou, které je v tomto volebním období prezidenta poměrně rozšířené mezi opoziční silou.</p>
<p>Intenzifikace/zeslabení</p>	<p>„Podle prezidenta by neměli mít všichni volební právo???“ Použití tří otazníků má naznačovat šok, výrazné nepochopení až rozhořčení, jedná se o zdůraznění těchto emocí.</p> <hr/> <p>„dnes bojuje za právo volit od 16 let“, „Skandální prohlášení prezidenta“, „šířit militantní nálady“ Použití nepřiměřeně silných tvrzení, které neodpovídají skutečnému stavu věcí. Pavel pouze vyjádřil svou náklonnost a podporu možnému rozšíření volebního práva i na lidi mladší 18 let. Výběr slov vyjadřujících naléhavost, mimořádnost, radikalitu.</p> <hr/> <p>„plivl“, „hnus“ Expresivní výraz, metafora vyjadřující zneuctění Ústavy ze strany prezidenta. Citově zabarvené hodnocení výroku prezidenta vyjadřující odpor.</p> <hr/> <p>! 🙄 🟥 🟥 🟥 Použití výrazně červených emotikonů (z nichž jeden je vykřičník a druhý rozčilená tvář) jasně dává najevo snahu upoutat pozornost a zároveň automaticky vyjádřit nespokojenost. Což lze opět chápat jako faktor zvyšující intenzitu výpovědi.</p>

Symptomy destruktivní polarizace

Rozpad komunikace	Příspěvek sestává výhradně z promluvy Konečné. Jedná se o snahu zviditelnit chybu politického oponenta, ovšem s využitím zkreslování reality. Funkční komunikace by se měla řídit normami, jež ctí obě konfrontující si strany, zamlčování faktů a cherry picking by jistě mezi tyto normy patřit neměly.
Diskreditace informací	Lze identifikovat, a to především z hlediska zamlčení úplného vyjádření Pavla ze strany Konečné. Ve zbytku příspěvku nebyly identifikovány vyloženě nepravdivé tvrzení, jednalo se spíše o pokroucení faktů a fabulaci.
Eroze komplexity	Částečně patrná, spíše v menší míře skrze generalizaci a fiktivní utváření „těch druhých“, jimž jsou připisovány nějaké záměry a přesvědčení, které v celkovém kontextu příspěvku mohou v očích diváka/čtenáře splývat se záměry a přesvědčeními samotného Petra Pavla, potažmo vlády. Zaměňování kritiky Petra Pavla s kritikou vlády je dalším projevem takové eroze.
Amplifikace krajních hlasů	I přes to, že je daný příspěvek nejpopulárnější mezi všemi ostatními na daném profilu za analyzované období, nedá se úplně tvrdit, na základě analýzy diskurzivních strategií, že by se jednalo o silně vyhraněný příspěvek, a proto usuzuji, že daný symptom v něm identifikovat nelze.
Vyloučení skrze emoce	Symptom jednoznačně přítomný. Cílem příspěvku je především očernění politického oponenta s využitím manipulačních technik a podnícení negativních emocí v divácích/čtenářích směrem k němu.

Destruktivní polarizace je v daném příspěvku obsažena, ovšem nejedná se o jednoznačně destruktivní rétoriku ze strany autorky. Jisté podvádění v argumentaci za účelem vzbudit negativní emoce vůči politickým oponentům v sobě obsahuje polarizační tendence, a to především v souvislosti s destrukcí či pošlapáním společně uznávaných pravidel výměny názorů a vzájemné kritiky.

Závěr

Analyzované příspěvky politických představitelů kandidujících do Evropského parlamentu ve všech případech vykazovaly alespoň částečnou míru destruktivní polarizace, přičemž u Ivana Davida a Filipa Turka lze stanovit jednoznačnou míru destruktivní polarizace v analyzovaných výpovědích, v příspěvcích Kateřiny Konečné je destruktivní polarizace přítomná ve spíše větší míře a u Kláry Dostálové ve spíše menší míře. Častým společným rétorickým rysem téměř všech byla fabulace a určité zkreslování reality, rozdělování společnosti na „my“ vs. „oni“, snaha vzbudit negativní emoce (např. strach, obavu, nejistotu, rozhořčení, ...), nebo argumentační klamání (např. rezignace na uvedení zdroje informace, falešná dichotomie atd.).

Domnívám se, že za hlavní přínos mého výzkumu lze označit rozkrytí specifických způsobů komunikace vybraných českých politiků a političek. S tím, že i přes to, že jsou vybraní jedinci mnohdy označováni za nedůvěryhodné politiky, a to voliči i samotnými představiteli vládních stran, jedná se o zevrubný, systematický a kritický pohled na ně, který umožňuje lépe rozumět destruktivním prvkům v (nejen jejich) politické komunikaci. Za pomoci DHA se mi podařilo odhalit nejen explicitní rétorické strategie, ale také skryté diskurzivní praktiky, jejichž explicitní vyjevení umožňuje jasnější identifikaci prvků destruktivní polarizace. Tato zjištění přispívají k širší diskusi o kvalitě demokratického diskurzu v Česku, zejména v kontextu rostoucího vlivu sociálních médií na politickou komunikaci. V neposlední řadě má tato práce praktický přesah – upozorňuje na potřebu větší mediální gramotnosti a reflexe politiky i ze strany voličů, kteří by měli kriticky posuzovat nejen obsah, ale i formu politických sdělení.

Po vypracování a zhodnocení dané práce se domnívám, že by bylo vhodnější použitou diskurzivní metodu aplikovat na jeden sledovaný a analyzovaný fenomén, téma či aktéra. Například v mém případě by se mohlo jednat o analýzu všech příspěvků jednoho aktéra, v nichž se objevuje nějaké vybrané téma, na základě čehož by bylo jednodušší vzhledem k množství potenciálně získaných dat, vyhodnocovat obsahy výpovědí a nacházet společné rysy, které se objevují opakovaně. Daný metodologický přístup může být rovněž efektivněji uplatněn ve významnějších kontextech, například v případě výroku politika, který získal širokou mediální pozornost jak v tradičních médiích, tak na sociálních sítích. V takovém případě by podle mého názoru bylo možné lépe uchopit pojem diskurzu, jelikož by šlo o výpověď, jež na něj má (a on na ni) podstatný vliv.

Abstrakt

Práce se zaměřuje na analýzu příspěvků na sociálních sítích českých politiků a političek, jež kandidovali do Evropského parlamentu v roce 2024. Analýza pokrývá vždy nejpůvodnější a nejvíce pro výzkum relevantní příspěvek na jednotlivých profilech politiků, a to v rámci jasně stanoveného časového úseku horké fáze kampaně: cca tři týdny před volbami. Ve výpovědích politiků jsou za pomoci Diskurzivně-historického přístupu a konceptuálního rámce tzv. Destruktivní polarizace identifikovány škodlivé prvky mající potenciál značně zhoršit kvalitu demokracie a demokratické politické komunikace. V teoretické části práce je taktéž mapován stav výzkumu sociálních sítí v politickém kontextu a jiné koncepty politické polarizace (ideologická a afektivní). Metodologická část se věnuje zasazením DHA do širšího kontextu Kritické diskurzivní analýzy. Analytická část se bezprostředně věnuje použitým diskurzivním strategiím v příspěvcích a identifikací symptomů destruktivní polarizace.

Klíčová slova: politická polarizace, sociální sítě, diskurzivní analýza

Abstract

The thesis focuses on the analysis of social media posts of Czech politicians running for the European Parliament in 2024. The analysis covers the most popular and most relevant posts on individual politicians' profiles within a clearly defined time period of the hot phase of the campaign: about three weeks before the elections. Using the Discursive-Historical Approach and the conceptual framework of the so-called Destructive Polarization, harmful elements with the potential to significantly deteriorate the quality of democracy and democratic political communication are identified in the politicians' statements. In the theoretical part of the thesis, the state of research on social networks in the political context and other concepts of political polarization (ideological and affective) are also mapped. The methodological part is devoted to situating DHA in the broader context of Critical Discourse Analysis. The analytical part is directly concerned with the discursive strategies used in the contributions and the identification of symptoms of destructive polarization.

Keywords: political polarization, social media, discursive analysis

Prameny a literatura

Literatura

- Abramowitz, A. (2021). It's Only You and Me and We Just Disagree: The Ideological Foundations of Affective Polarization. *The Forum*, 19(3), 349-364. <https://doi.org/10.1515/for-2021-0019>
- Abramowitz, A. I., & Saunders, K. L. (2008). Is Polarization a Myth? *The Journal of Politics*, 70(2), 542–555. <https://doi.org/10.1017/s0022381608080493>
- Alam A. M. (2024). Social Media and Political Polarization: Investigating the Role of Online Platforms in Shaping Public Opinion. *Research Journal Of Humanities And Social Sciences*, 3(4), 23-31.
- Blahošová, J., Lebedíková, M., Tancoš, M., Plhák, J., Šmahel, D., Elavsky, S., Tkaczyk, M., & Sotolář, O. (2023). Jak čeští adolescenti používají své mobily? Analýza dat z chytrých telefonů. Brno: Masarykova univerzita.
- Brady, W. J. & McLoughlin, K. L. (2022). How social media contexts affect the expression of moral emotions. In S. C. Matz (Ed.), *The psychology of technology: Social science research in the age of Big Data* (pp. 239–265). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0000290-008>
- Bruns, A., dos Santos Choucair, T., Esau, K., F. K. Svegaard, S., & Vilkins, S. (2025). Polarization in Online Spaces: Distinguishing forms of polarized politics. In *The Routledge Handbook of Political Campaigning* (pp. 45-57). Routledge.
- Duggan, M., & Smith, A. (2016). *The political environment on social media*. Pew Research Center. <https://www.pewresearch.org/internet/2016/10/25/the-political-environment-on-social-media/>
- Esau, K., Choucair, T., Vilkins, S., Svegaard, S. F. K., Bruns, A., O'Connor-Farfan, K. S., & Lubicz-Zaorski, C. (2024). Destructive polarization in digital communication contexts: a critical review and conceptual framework. *Information, Communication & Society*, 1–22. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2024.2413127>
- European Parliament. (2019). *European Parliament resolution of 19 September 2019 on the importance of European remembrance for the future of Europe* (2019/2819(RSP)). https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2019-0021_EN.html
- Fairclough, N. and Wodak, R. (1997) 'Critical Discourse Analysis', in T. A. van Dijk (Ed.), *Discourse as Social Interaction (Discourse Studies: A Multidisciplinary Introduction. Vol. 2)*. London: Sage, pp. 258–284.
- Iyengar, S., Sood, G., & Lelkes, Y. (2012). Affect, Not Ideology: A Social Identity Perspective on Polarization. *Public Opinion Quarterly*, 76(3), 405–431, <https://doi.org/10.1093/poq/nfs038>

- Kubin, E. & Sikorski, C. (2021) The role of (social) media in political polarization: a systematic review. *Annals of the International Communication Association*, 45(3), 188-206, <https://doi.org/10.1080/23808985.2021.1976070>
- Macková, A., Novotná, M., Procházková, K., Macek, J., & Hrbková, L. (2021). Češi na sítích, důvěra a polarizace v době pandemie (výzkumná zpráva, 2021). <https://doi.org/10.13140/RG.2.2.20950.78401/1>.
- Martinková, P., Orságová, Z., & Prokopová, K. (2014). *Metodologie výzkumu v oblasti kritické analýzy diskurzu*. Olomouc: Univerzita Palackého.
- Matz, S. C., Appel, R. E., & Croll, B. (2022). Privacy and ethics in the age of Big Data. In S. C. Matz (Ed.), *The psychology of technology: Social science research in the age of Big Data* (pp. 379–420). American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/0000290-012>
- McCoy, J., & Somer, M. (2018). Toward a Theory of Pernicious Polarization and How It Harms Democracies: Comparative Evidence and Possible Remedies. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 681(1), 234-271. <https://doi.org/10.1177/0002716218818782>
- Novoa, G., Echelbarger, M., Gelman, A., & A. Gelman, S. (2023). Generically partisan: Polarization in political communication. *Psychological And Cognitive Sciences*, 120(47), 1-11. <https://doi.org/10.1073/pnas.2309361120>
- Rathje, S., Van Bavel, J. J., & van der Linden, S. (2021). Out-group animosity drives engagement on social media. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 118(26), Article e2024292118. <https://doi.org/10.1073/pnas.2024292118>
- Reisigl, M. (2018). The Discourse-Historical Approach. In J. Flowerdew & J. E. Richardson (Eds.), *The Routledge Handbook of Critical Discourse Studies* (pp. 44-59). Routledge.
- Reisigl, M., & Wodak, R. (2009). The Discourse-Historical Approach (DHA). In R. Wodak & M. Meyer (Eds.), *Methods of Critical Discourse Analysis* (2.nd ed., pp. 87-119). SAGE.
- Sengul K. (2019): Critical discourse analysis in political communication research: a case study of right-wing populist discourse in *Australia*, *Communication Research and Practice*, <https://doi.org/10.1080/22041451.2019.1695082>
- Somer, M., McCoy, J. L., & Luke, R. E. (2021). Pernicious polarization, autocratization and opposition strategies. *Democratization*, 28(5), 929–948. <https://doi.org/10.1080/13510347.2020.1865316>
- Tucker, J. A., Guess, A., Barberá, P., Vaccari, C., Siegel, A., Sanovich, S., Stukal, D., & Nyhan, B. (2018). *Social media, political polarization, and political disinformation: A review of the scientific literature*. SSRN. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3144139>
- Van de Beek, J., Hartog, J., Kreffer, G., & Roodenburg, H. (2025). The Long-Term Fiscal Impact of Immigrants in the Netherlands, Differentiated by Motive, Source Region and Generation. *SSRN Electronic Journal*. <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.5077481>

- Vosoughi, S., Roy, D., & Aral, S. (2018). The spread of true and false news online. *Science*, 359(6380), 1146–1151. <https://www.jstor.org/stable/26401644>
- Weber, M., Tribe, K. (Ed.). (2019). *Economy And Society: A New Translation*. Harvard University Press.
- Wodak, R., & Meyer, M. (2009). Critical Discourse Analysis: History, Agenda, Theory and Methodology. In R. Wodak & M. Meyer (Eds.), *Methods of Critical Discourse Analysis* (2.nd ed., pp. 1-32). SAGE.
- Yarchi, M., Baden, C., & Kligler-Vilenchik, N. (2020). Political Polarization on the Digital Sphere: A Cross-platform, Over-time Analysis of Interactional, Positional, and Affective Polarization on Social Media. *Political Communication*, 38(1–2), 98–139. <https://doi.org/10.1080/10584609.2020.1785067>

Prameny

- Babiš, A., Dostálová, K. [@andrejbabis, @dostalova.klara_ano]. (2024, 6. června). *Speciální díl podcastu je venku!* Dostupné z <https://www.instagram.com/reel/C73fM7DsoCY/> [Instagram].
- Cabinet of Ministers of Ukraine. (2014, February 27). *Arseniy Yatsenyuk appointed Prime Minister of Ukraine and government formed*. Retrieved from <https://www.kmu.gov.ua/news/247059910>
- Český statistický úřad. (2024). *Využívání informačních technologií v domácnostech a mezi jednotlivci*. Statistická data vyhledaná 5. 3. 2025. Získáno z <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=ICT04F&z=T&f=TABULKA&skupId=2725&katalog=31031&pvo=ICT04F>
- David, I. [@mudr_david]. (2024, 25. květen). *Kdo šíří nenávisť na Slovensku?* Dostupné z https://www.tiktok.com/@mudr_david/video/7372952950777384225 [TikTok].
- David, I. [MUDr. Ivan David]. (2024, 20. květen). *Great Reset*. Dostupné z <https://www.facebook.com/808910640805695/posts/1051916886505068> [Facebook].
- Deník.cz. (2024, 21. května). *Prezident Petr Pavel: Někteří dospělí by volební právo mít neměli*. Získáno z https://www.denik.cz/z_domova/prezident-petr-pavel-debata-s-obcany-vysoke-myto-volebni-pravo.html
- EUvsDisinfo. (2024, February 1). *Disinformation: USAID financed Ukraine's 2014 Maidan protests with a \$5 billion investment*. Retrieved from <https://euvsdisinfo.eu/report/usaid-financed-ukraines-2014-maidan-protests-with-a-5-billion-investment/>
- Evropský parlament a Rada Evropské unie. (2013). *Směrnice 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (přepřpracované znění)*. Úřední věstník Evropské unie, L 180, 29.6.2013, s. 96–116. Získáno z <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2013/33/oj/ces>

- Evropský parlament a Rada Evropské unie. (2024). *Směrnice (EU) 2024/1346 ze dne 14. května 2024, kterou se stanovují normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu*. Úřední věstník Evropské unie, L 2024/1346, 22. května 2024. Získáno z <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/ALL/?uri=CELEX:32024L1346>
- Goodman, J., & Carmichael, F. (2021, June 24). *What is the Great Reset and how did it get hijacked by conspiracy theories?* BBC News. Retrieved from <https://www.bbc.com/news/blogs-trending-57532368>
- Konečná, K. [@katkakonecna]. (2024, 23. května). *Skandální prohlášení prezidenta*. Dostupné z <https://www.tiktok.com/@katkakonecna/video/7372110391914040608> [TikTok].
- Konečná, K. [Kateřina Konečná]. (2024, 4. června). *Dnešní bez obalu je netradiční*. Dostupné z <https://www.facebook.com/768365904645620/posts/1024706725678202> [Facebook].
- Ministerstvo vnitra České republiky. (2023). *Pakt o migraci a azylu – základní informace*. Získáno z <https://mv.gov.cz/clanek/pakt-o-migraci-a-azylu-zakladni-informace.aspx>
- Rada Evropské unie. (2024). *Východní středomořská migrační trasa*. Získáno z <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eastern-mediterranean-route/>
- Rada Evropské unie. (2025). *Migrační politika EU: Statistiky a vývoj*. Získáno z <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-migration-policy/#figures>
- Sociologická encyklopedie. (2018). *Gatekeeper*. Sociologický ústav AV ČR. Získáno z <https://encyklopedie.soc.cas.cz/w/Gatekeeper>
- Turek, F. [@filipturekpresident]. (2024, 29. května). *Co si myslíte o migračním paktu?* Dostupné z <https://www.tiktok.com/@filipturekpresident/video/7374300690644012320> [TikTok].
- Zelenskyy, V. (2019, September 25). *My task is to end the war in Donbas and return all occupied territories, but not at the cost of Ukraine's freedom and right to choose*. Official Website of the President of Ukraine. Retrieved from <https://www.president.gov.ua/en/news/volodimir-zelenskij-moyim-zavdanniam-ye-zavershennya-vijni-n-57485>